

Hirvikannan nykyisen säätelyjärjestelmän ajanmukaisuus ja toimivuus riistanhoito- piirien hallitusten näkökulmasta

Jukka Aarnio, Sauli Härkönen, Leena Petäjistö & Ashley Selby

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä. Kirjoitukset luokitellaan Metlan julkaisuominnassa samaan ryhmään monisteiden kanssa.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät			
Aarnio, Jukka, Härkönen, Sauli, Petäjäistö, Leena & Selby, Ashley			
Nimeke			
Hirvikannan nykyisen säätelyjärjestelmän ajanmukaisuus ja toimivuus riistanhoitopiirien hallitusten näkökulmasta			
Vuosi	Sivumäärä	ISBN	ISSN
2008	24+liites.	978-951-40-2123-7 (PDF)	1795-150X
Yksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet			
Joensuun toimintayksikkö / Metsätuhojen hankeryvä / 3429 Hirvieläinten yhteiskunnalliset ja metsätaloudelliset vaikutukset alueittain			
Hyväksynyt			
Heikki Henttonen, professori, TUH-tutkimusohjelman johtaja, 7.7.2008			
Tiivistelmä			
<p>Hirvi on maamme tärkein riistaeläin sekä saalisarvoltaan että vahinkojen aiheuttajana. Nykyinen hirvikannan säätelyjärjestelmä on pääosiltaan riistanhoitopiirien vastuulla, ja sitä on arvosteltu siksi, että se ei enää kaikilta osin vastaa sille asetettuja nykypäivän vaatimuksia.</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin riistanhoitopiirien hallitusten jäsenkoostumusta sekä selvitettiin hallitusten jäsenten mielipiteitä ja käsityksiä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis-/myöntämisprosessista. Lisäksi tarkasteltiin hallitusjäsenten tiedonlähteitä, tiedonkulkua eri sidosryhmissä ja sidosryhmäneuvottelujen merkitystä. Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti hirvenpyyntilupien myöntämisprosessin kulkua, sen eri osavaiheiden aikataulutusta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tutkimuksen avulla etsittiin mahdollisia ongelma-kohtia nykyisessä pyyntilupajärjestelmässä.</p> <p>Tutkimus tehtiin kirjekyselynä, jonka kohteena olivat kaikkien riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet. Kyselyyn vastasi 105 henkilöä (vastausprosentti 89).</p> <p>Riistanhoitopiirien hallituksen jäsenet toimivat usein hallituksessa useamman toimikauden ajan. Vastanneista hallituksen jäsenistä 14 edusti alueellisesti merkityksellistä maanomistajajärjestöä (lakisääteinen edustaja vastasi yhtä riistanhoitopiiriä lukuun ottamatta). Muutkin jäsenet edustivat hyvin maanomistajia, sillä 87 % vastaajista omisti itse metsää. Keskimäärin metsää omistettiin 116 ha. Lähes kaikki harrastivat myös hirvenmetsästystä.</p> <p>Hallituksen jäsenet saivat pääsääntöisesti paljon pyyntilupien myöntämiseen tarvittavaa tietoa, mutta eri tietolähteiden merkitys vaihteli sen mukaan, edustiko vastaaja maanomistajajärjestöjä vai riistanhoitoyhdistyksiä. Maanomistajajärjestöjen edustajat olivat muita tyytymättömämpiä saatuaan tietoon esimerkiksi hirvikannan kehityksestä, hirvitiheydestä ja metsästyksen kestävydestä. Sidosryhmäneuvotteluja pidettiin tarkoituksenmukaisina ja hyödyllisinä. Lähes kaikkien vastaajien mielestä mukana olivat kaikki tarpeelliset tahot.</p> <p>Päätöksentekijät olivat nykyiseen pyyntilupajärjestelmään varsin tyytyväisiä. Toisaalta alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen edustajat olivat selkeästi muita tyytymättömämpiä. Pyyntilupaprosessia pidettiin selkeänä ja läpinäkyvänä, mutta toisaalta pyyntilupien myöntämisprosessi ei ole yksiselitteinen. Se etenee eri riistanhoitopiireissä toisistaan poikkeavasti, ja samassakin riistanhoitopiirissä prosessin tulkittiin etenevän vastaajasta riippuen toisistaan poikkeavalla tavalla.</p> <p>Tuloksia voidaan hyödyntää maa- ja metsätalousministeriön hirvitaloussuunnittelussa tarkasteltaessa pyyntilupajärjestelmän kehittämistarpeita päätöksentekijöiden eli riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten näkökulmasta taikka arvioitaessa hallitusjäsenten edustuksellisuuden laajentamistarpeita.</p>			
Asiasanat			
riistanhoitopiirit, päätöksenteko, hirvenpyyntilupa, hirvenmetsästys			
Julkaisun verkko-osoite			
http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp092.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot			
Sauli Härkönen, Metsäntutkimuslaitos, Joensuun toimintayksikkö, PL 68, 80101 Joensuu. Sähköposti sauli.harkonen@metla.fi			
Muita tietoja			

Sisällys

Alkusanat	5
1 Johdanto	6
1.1 Tausta.....	6
1.2 Tutkimuksen tarkoitus	7
2 Nykyinen organisaatio ja päätöksentekojärjestelmä.....	7
2.1 Nykyinen lakisääteinen metsästäjäorganisaatio	7
2.2 Nykyinen hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntö ja aikataulutus.....	9
3 Aineisto ja menetelmät.....	10
4 Tulokset	11
4.1 Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenrakenne.....	11
4.1.1 Hallitusten jäsenten taustatietoja	11
4.1.2 Hirvivahingot.....	12
4.2 Tiedonkulku hirvilupa-asioissa.....	13
4.2.1 Tietolähteiden merkitys luottamustehtävän kannalta	13
4.2.2 Tietolähteiden merkitys pyyntilupien myöntämisprosessissa	14
4.2.3 Tiedonsaannin määrä ja laatu	15
4.2.4 Hallitusjäsenet tiedonvälittäjinä.....	16
4.3 Sidosryhmäneuvottelut	16
4.4 Päätöksentekoprosessi	18
4.4.1 Prosessin kulku.....	18
4.4.2 Pyyntilupien hakeminen, myöntäminen ja tarvittavat lausunnot.....	19
4.4.3 Mielipiteitä päätöksenteon toimivuudesta	20
5 Yhteenveto ja johtopäätökset	21
Kirjallisuus	24
Liite	25

Alkusanat

Metsäntutkimuslaitos on selvittänyt kyselytutkimuksin mm. metsänomistajien, hirvenmetsästäjien ja kansalaisten mielipiteitä hirvikannan koosta ja sen säätelystä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten mielipiteitä hirvikannan säätelystä ja pyyntilupamennettelystä. Hallitusjäsenet ovat hirvikannan säätelyjärjestelmässä avainasemassa, sillä he tekevät päätökset riistanhoitopiireille osoitetuista hirven pyyntilupahakemuksista. Päätöksillä on ratkaiseva yhteiskunnallinen merkitys, koska ne vaikuttavat hirvitiheydelle asetettujen tavoitetasojen saavuttamismahdollisuuksiin.

Raportissa julkaistaan koko maata koskevat tulokset kyselytutkimuksesta, joka kohdistettiin riistanhoitopiirien hallitusten jäsenille syksyllä 2007. Samanaikaisesti toteutetun riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäseniä koskevan kyselytutkimuksen tulokset julkaistaan myöhemmin.

Tutkimus on toteutettu hankkeessa 3429 Hirvieläinten yhteiskunnalliset ja metsätaloudelliset vaikutukset alueittain. Hankkeessa tuotetaan tietoa: 1) maiseman rakenteen vaikutuksista hirvituhojen esiintymiseen ja sijoittumiseen sekä hirvikannan tiheyteen, 2) hirven metsätaloudellisista ja metsäekologisista vaikutuksista ja 3) hirven yhteiskunnalle tuottamista taloudellisista arvoista ja sosiaalisista asenteista. Hanke kuuluu Metsätuhojen hankeryväs -tutkimusohjelmaan (TUH).

Kiitämme lämpimästi kaikkia riistanhoitopiirejä saamistamme osoitetiedoista ja ennen kaikkea kiitämme kaikkia kyselyymme vastanneita hallitusjäseniä. Professori Heikki Henttonen on hyväksynyt tutkimuksen julkaistavaksi. Maija Heino on taittanut raportin. Kiitämme myös heitä.

9. syyskuuta 2008

Tekijät

1 Johdanto

1.1 Tausta

Hirvi on maamme tärkein riistaeläin sekä saalisarvoltaan että vahinkojen aiheuttajana (Aarnio ja Härkönen 2007). Hirvikanta kääntyi voimakkaaseen kasvuun 1990-luvun puolivälin jälkeen ja saavutti huippunsa (talvikanta noin 140 000 hirveä) vuonna 2001 (Metsätilastollinen vuosikirja 2007). Seurauksena oli metsä- ja liikennevahinkojen huomattava lisääntyminen. Aiheutuneiden vahinkojen ja niiden seurauksena alkaneen yhteiskunnallisen keskustelun (esim. Hakkila ja Kärkkäinen 1999, Kärkkäinen 2002) myötä tultiin tilanteeseen, jossa vaatimukset hirvikannan leikkamisesta kävivät yhä voimakkaammiksi. Tämä johtikin hirvikannan tavoitteelliseen pienentämiseen metsästyspainetta lisäämällä.

Vaikka hirvikannan suuruus on hiljalleen palautunut 1990-luvun tasolle, se ei ole kuitenkaan vähentänyt hirveen liittyvää keskustelua. Pikemminkin hirvikannan suuruudelle on alettu esittää toisistaan poikkeavia tavoitetasoja, kuten 30 000–40 000 hirveä (Hakkila ja Kärkkäinen 1999), 60 000 hirveä (Valtiontalouden... 2005) tai 80 000 hirveä (Vajavaara 2007). Näiltä osin maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt nykytilanteesta oman kannanottonsa, joka perustuu ministeriön vuoden 2008 maaliskuun alussa järjestämän neuvottelun tuloksiin ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta saatuun arvioon syksyn 2007 jälkeisestä hirvikannasta (80 000–92 000 hirveä). Neuvotteluun osallistuivat ministeriön kala- ja riistaosaston lisäksi Metsästäjien keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL). Kannanoton mukaan hirvikannan tiheystavoitteet on pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta pääosin saavutettu, ja tavoitteena on nyt pyrkiä pitämään hirvikanta mahdollisimman vakaana (Hirvikanta tasaantumassa... 2008). Tätä kannanottoa on kuitenkin voimakkaasti arvosteltu, sillä Viren (2008) on perännyt hirvitavoitelaskelmien perusteita ja on lisäksi kysynyt, miksi vain maa- ja metsätalousministeriön, Metsästäjien keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja RKTL:n edustajat ovat mukana ministeriön järjestämässä hirveä koskevassa neuvottelussa.

Hirvivahinkoihin sekä hirvikannan yksilömääriin ja hirvenmetsästyksen mitoittamiseen liittyvien kannanottojen lisäksi keskusteluun on noussut yhä korostetummin kysymys, kenellä tulisi olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa hirvikannan hoitoa koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon (esim. Pellikka ja Salmi 2007, Rannikko 2007, Viren 2008) ja myös se, kenen vastuulle nykyisen riistanhoitopiireille kuuluvan hirveä koskevan pyyntilupapäätöksenteon tulisi kuulua (Hakkila ja Kärkkäinen 1999). Voimakkaimmin nykyistä hirvikannan säätelyjärjestelmää on arvosteltu Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta, jonka näkemyksen mukaan hirvikannan säätelyjärjestelmä ei kaikilta osin vastaa sille asetettuja tavoitteita (Valtiontalouden... 2005). Tarkastusvirasto katsoo, että nykyjärjestelmä takaa hirvikannan säilymisen, mutta johtaa suuriin kannan vaihteluihin ja ajoittain liian suureen hirvikantaan. Tarkastusvirasto totesi päätelmissään, että maa- ja metsätalousministeriön tulisi selvittää nykyisen hirvikannan säätelyjärjestelmän vaihtoehtoja. Yhtenä vaihtoehtona esitettiin pohdittavaksi sellaista hirvikannan säätelyjärjestelmää, jossa luovuttaisiin kokonaan nykyisen kaltaisesta hirven pyyntilupamenettelystä.

Voimassa oleva hirvikannan säätelyjärjestelmä juontaa juurensa lainsäädännöllisiltä peruslähtökohdiltaan 1930-luvulle. Järjestelmään on tuon jälkeen tehty vain suhteellisen vähäisiä muutoksia. Merkittävimpana periaatteellisena muutoksena voidaan pitää vuoden 1992 asetusmuutosta, jossa pyyntilupien myöntäminen siirtyi lääninhallituksilta (= viranomaiselta) riistanhoitopiireille (= riistanhoitopiirien hallituksille) eli metsästäjien itsensä päätettäväksi. Aikaisemmin riistanhoitopiireillä oli pelkästään lausunnonantovelvoite. Toisena isona periaatteellisena muutoksena voi-

daan pitää vuoden 2002 metsästyslakimuutosta, jonka perusteella riistanhoitopiirien hallituksiin tuli valita riistanhoitoyhdistysten esittämistä ehdokkaista valittujen hallitusjäsenien lisäksi maanomistajien edustaja. Tätä säännöstä vielä täsmennettiin vuoden 2005 metsästyslakimuutoksella, jonka mukaan maanomistajien edustaja tuli valita alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen asettamista ehdokkaista.

Riistanhoitoyhdistysten esitysten pohjalta valittujen hallitusjäsenien painoarvo on nykyisessä hirvikannan säätelyjärjestelmässä erittäin suuri – ei pelkästään jäsenmäärän vuoksi eli 4–7 jäsentä – vaan myös siksi, että riistanhoitopiirin kokous valitsee hallituksen puheenjohtajan riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Lisäksi painoarvoa korostaa se, että hallitus valitsee varapuheenjohtajan myös niiden hallituksen jäsenien keskuudesta, jotka on valittu riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Tämän tyyppinen päätöksentekijöiden jakauma, jossa metsästäjätaustan kautta valitut hallituksen jäsenet ovat enemmistönä ja jossa vain yksi jäsen edustaa virallisesti maanomistajia, on kritiikille altis. Tästä syystä on perusteltua kysyä, ovatko hirvenmetsästyksen pyyntilupaprosessin päätöksentekijät eli riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet riittävän riippumattomia tai objektiivisia toteuttamaan yhteiskunnan tahtotilaa hirvikannan säätelyssä (vrt. Hakkila ja Kärkkäinen 1999, Rannikko 2007). Myös Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) on ollut huolissaan riistanhoitopiirien hallitusten jäsenien edustuksellisuudesta, sillä vaikka jäsenet ovat monissa tapauksissa maanomistajia (vrt. Hirvivahinkotyöryhmän... 2000), niin heidän valintansa perustuu kuitenkin keskeisesti riistataloudellisiin ansioihin ja kiinnostukseen, eikä niinkään maanomistajien lähtökohtiin ja heidän edustamiseensa riistahallinnossa (MTK 2003).

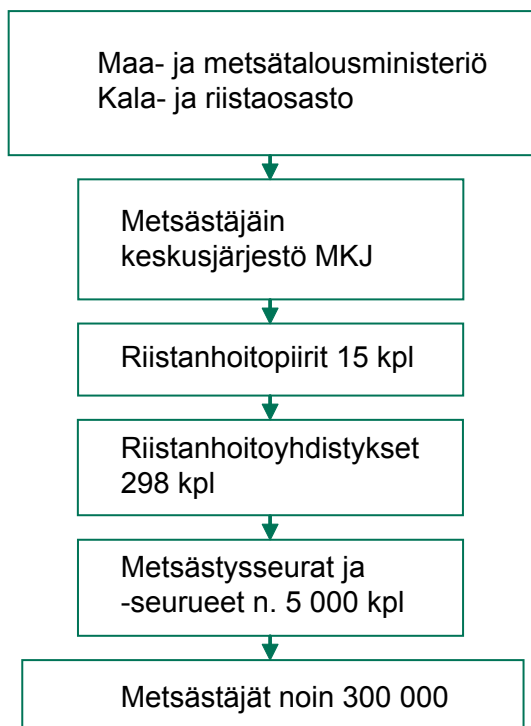
1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää riistanhoitopiirien hallitusten jäsenrakennetta, sekä selvittää jäsenien mielipiteitä ja käsityksiä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis- ja myöntämismenettelystä. Tutkimuksessa selvitetään yksityiskohtaisesti 1) jäsenien käytössä olevia tietolähteitä ja niiden merkitystä, 2) jäsenien osallistumista sidosryhmäneuvotteluihin ja sidosryhmäneuvottelujen merkitystä päätöksenteon kannalta sekä 3) jäsenien käsityksiä hirvenpyyntilupien päätöksentekoprosessin kulusta ja koko menettelyn tarkoituksenmukaisuudesta. Lisäksi tutkimuksessa pyritään selvittämään, onko riistanhoitoyhdistysten ehdokkaista valittujen jäsenien ja alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen jäsenien välillä eroja näihin asioihin liittyvissä mielipiteissä ja käsityksissä. Tutkimuksen avulla pyritään löytämään mahdollisia ongelmakohtia nykyisestä pyyntilupajärjestelmästä varsinaisten päätöksentekijöiden näkökulmasta ja tuomaan esiin tältä pohjalta ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

2 Nykyinen organisaatio ja päätöksentekojärjestelmä

2.1 Nykyinen lakisääteinen metsästäjäorganisaatio

Metsästyslain (615/1993) mukaan maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa metsästyksen ylin hallintoviranomainen. Se ohjaa lainsäädännöllä, erilaisilla määräyksillä ja tulostavoitteilla hallinnonalaansa kuuluvia Metsästäjien keskusjärjestöä, riistanhoitopiirejä ja riistanhoitoyhdistyksiä. Keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet ja niiden toimihenkilöt rinnastetaan viranomaisluonteisten tehtävien suorittamisen osalta virkamiehiin. Lisäksi

Kuva 1. Lakisääteinen metsästäjäorganisaatio ja metsästäjät (Metsästyslaki 615/1993).

maa- ja metsätalousministeriön ohjaukseen kuuluu Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Lakisääteinen metsästäjäorganisaatio on järjestäytynyt kuvan 1 mukaisesti.

Metsästäjain keskusjärjestön tehtävänä on metsästyslain 57 §:n mukaan kehittää metsästystä ja riistanhoitoa sekä suorittaa riistanhoidon kokeilua, edistää metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, ohjata ja valvoa riistanhoitopiirien toimintaa, suorittaa maa- ja metsätalousministeriön määräämät tehtävät sekä käsitellä muut sille metsästyslain mukaan kuuluvat tehtävät. Päätösvaltaa Metsästäjain keskusjärjestölle kuuluvissa asioissa käyttää edustajakokous, joka mm. valitsee keskusjärjestön hallituksen. Käytännön toimintaa johtaa toiminnanjohtaja hallituksen alaisuudessa. Metsästäjain keskusjärjestö on osallistunut maa- ja metsätalousministeriön keväällä järjestämään valtakunnan tason hirvineuvotteluun yhdessä riistanhoitopiirien ja RKTL:n kanssa.

Riistanhoitopiirien tehtävistä säädetään metsästyslain 60 §:ssä. Niiden tehtävänä on suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, edistää ja avustaa riistanhoitoa, ohjata ja valvoa riistanhoitoyhdistysten toimintaa sekä suorittaa muut niille säädetyt tai maa- ja metsätalousministeriön tai Metsästäjain keskusjärjestön niille määräämät tehtävät. Riistanhoitopiirit toimivat maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa ja Metsästäjain keskusjärjestön valvonnan ja ohjauksen alaisina. Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään metsästysasetuksessa (666/1993). Riistanhoitopiirejä on 15.

Riistanhoitopiirin korkein päättävä elin on riistanhoitopiirin kokous, johon kukin sen alueella toimiva riistanhoitoyhdistys voi lähettää yhden edustajan. Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen vähintään neljä ja enintään seitsemän jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen lisäksi yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen asettamista ehdokkaista. Kokous valitsee hallituksen puheenjohtajan riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Riistanhoitopiirin kokouksen päätösten valmistelu ja toimeenpano sekä käytännön asioiden

hoitaminen kuuluvat riistanhoitopiirin hallitukselle. Riistanhoitopiirillä on riistapäällikkö, jonka ottaa ja erottaa hallitus. Riistanhoitopiirien viranomaisluonteisiin tehtäviin kuuluu muiden muassa pyyntilupien myöntäminen hirvenmetsästyksen.

Riistanhoitoyhdistykset toimivat riistanhoitopiirin ohjauksen ja valvonnan alaisuudessa ja niiden toiminta-alueena on kunnan alue. Nykyisellään riistanhoitoyhdistyksiä on 298. Niiden tehtävänä on metsästyslain 63 §:n mukaan suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, edistää riistanhoitoa, suorittaa metsästyksen valvontaa sekä suorittaa muut niille säädetyt tai maa- ja metsätalousministeriön tai riistanhoitopiirin määräämät tehtävät. Riistanhoitoyhdistysten jäseniä ovat pääsääntöisesti asianomaisen kunnan alueella asuvat riistanhoitomaksun suorittaneet henkilöt. Riistanhoitoyhdistykset antavat lausunnon riistanhoitopiireille hirvenpyyntilupahakemuksista.

2.2 Nykyinen hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntö ja aikataulutus

Metsästyslain perusteella hirvenpyynti on asetettu pyyntiluvanvaraiseksi toiminnaksi. Hirven pyyntiluvan saaminen edellyttää metsästysseuralta tai seurueelta vähintään 1000 hehtaarin yhtenäistä aluetta, joka soveltuu hirvenmetsästyksen, ja riittävän suurta hirvikantaa.

Hirvikannan säätelyjärjestelmän kannalta riistanhoitopiirit ovat keskeisessä asemassa, sillä metsästyslain 26 §:n mukaan hirvieläinten pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri. Hirven pyyntilupia myönnettäessä on huolehdittava siitä, että hirvikanta ei metsästyksen johdosta vaarannu. Toisaalta on huolehdittava myös siitä, että hirvien aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisina. Riistanhoitopiirin on liikenneturvallisuuden huomioon ottamiseksi kuultava myös vuosittain liikenneturvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota metsästyksmahdollisuuksien tasapuoliseen jakautumiseen Pohjois-Suomessa metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulla alueella.

Metsästysasetuksen (666/1993) mukaan hirvenpyyntilupahakemus tehdään kirjallisesti ja siihen on liitettävä kartta lupahakemuksessa tarkoitettua alueesta ja selvitys alueen pinta-alasta. Hirven pyyntilupaa koskeva anomus on toimitettava riistanhoitoyhdistykselle (jonka toiminta-alueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettua metsästysaluetta kuuluu) viimeistään 30. huhtikuuta. Riistanhoitoyhdistyksen tulee edelleen toimittaa hakemukset ja omat lausuntonsa riistanhoitopiirille viimeistään 15. päivänä toukokuuta. Riistanhoitopiiriin tulee ratkaista lupahakemukset viimeistään 10. päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset hakijoille viipymättä. Hirvenmetsästys alkaa syyskuun viimeisenä lauantaina ja päättyy joulukuun lopussa. Pyyntiluvan saajan on ilmoitettava riistanhoitoyhdistykselle metsästyksen tuloksesta seitsemän päivän kuluessa pyyntiluvassa mainittujen eläinten tultua pyydystetyiksi tai jos eläimiä on jäänyt pyydystämättä rauhoitusajan alettua. Hirven osalta on ilmoitettava myös pyydystettyjen aikuisten ja vasojen lukumäärä, niiden sukupuoli sekä pyyntiajankohta. Riistanhoitoyhdistys toimittaa edellä mainitut tiedot riistanhoitopiirille, ja riistanhoitopiiri toimittaa yhdistelmän edellä mainituista tiedoista maa- ja metsätalousministeriölle.

Edellä esitetyn metsästyslainsäädäntöön perustuvan menettelyn lisäksi nykyiseen hirvenpyyntilupaprosessiin sisältyy useita muita tapahtumia, jotka osaltaan vaikuttavat olennaisella tavalla lupaprosessin kulkuun. Yhtäältä tiehallinto toimittaa hirvieläinonnettomuustiedot riistanhoitopiireille, ja samaten alkuvuoden aikana Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos tekee edellä mainittujen saalisilmoitusten ja hirvihavaintokorttiaineistonsa sekä mahdollisesti suoritettujen maa- ja lentolas-

kentojen perusteella arvion hirvikannan koosta ja sen rakenteesta. Näillä tiedoilla on ratkaisevaa merkitystä pyyntilupapäätöksiä tehtäessä.

Maa- ja metsätalousministeriö, Metsästäjien keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos käsittelevät yhteisessä keväällä pidettävässä neuvottelussa hirvivilannetta. Neuvottelussa käydään läpi edellisvuoden metsästyksen tulos ja hirvikannan sekä hirvivahinkojen kehitys riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiirit järjestävät keväisin sidosryhmäneuvotteluja (Pellikka ja Salmi 2007), joiden kokoonpano vaihtelee suuresti alueittain. Sidosryhmäneuvotteluissa sidosryhmillä on mahdollisuus tuoda esiin näkemyksensä hirvikannasta. Omia tapaamisia ja kokouksia järjestetään myös riistanhoitoyhdistysten ja metsästyseurojen toimesta. Näissä tapaamisissa pyritään arvioimaan sopivat hirvenmetsästyksen pyyntilupamäärät. Riistanhoitopiirit voivat välittää näihin tapaamisiin näkökantansa sopivista pyyntilupamääristä. Toisin sanoen, jos riistanhoitopiirin näkemyksen mukaan pyyntimääriä tulisi lisätä, se voi rohkaista, tai suositella suurempia määriä pyyntilupia haettavaksi eli markkinoida pyyntilupia luvan hakijoille. Riistanhoitopiiri ei voi kuitenkaan määrätä metsästyseuroja ja seurueita hakemaan tiettyä määrää pyyntilupia. Riistanhoitopiiri ei myöskään voi myöntää haettua määrää enempää pyyntilupia.

Nykyisin on usein käytäntönä ns. yhteislupahaku, joka ei varsinaisesti perustu metsästyslainsäädäntöön, mutta jonka kautta pyyntilupien hakumenettelyyn on saatu tarkoituksenmukaista joustavuutta. Siinä metsästysoikeuden haltijat hakevat yhdessä yhdellä pyyntilupahakemuksella hirven pyyntilupia. Hakemus voi parhaimmillaan kattaa koko riistanhoitoyhdistyksen alueen. Yhteislupasissa haetaan silloin yhteisesti pyyntiluvat ja metsästysoikeuden haltijat päättävät keskenään sopien pyyntilupien lopullisen jakautumisen eri seurueille. Riistanhoitopiirillä ei pyyntiluvat myönnettyään ole mahdollisuutta puuttua pyyntilupien käyttöön tai niiden jakamiseen yhteisluvan alueella.

Yhä useammassa riistanhoitopiirissä on ollut käytössä 2000-luvulla myös niin kutsuttu pankki- tai hyllylupamenettely. Siinä luvanhakijat hakevat ”varmuuden vuoksi” enemmän pyyntilupia kuin verotussuunnitelmien perusteella on suunniteltu metsästää. Varsinaisen tarpeen ylittävä osa pyyntiluvista voidaan ottaa käyttöön myöhemmin syksyllä, jos hirviä syksyn metsästyksen yhteydessä havaitaan olevan oletettua enemmän. Ajatuksena on, että erityisesti silloin metsästystä voidaan kohdentaa tihentymäalueille. Ylimääräisten pyyntilupien käyttöönotto vaihtelee riistanhoitopiireittäin (Bisi 2002, Valtiontalouden tarkastusvirasto 2005).

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen aineisto kerättiin kirjekyselynä marras-joulukuussa 2007 kaikilta riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä. Yhteensä kyselylomake lähetettiin 118 hallituksen jäsenelle ja sen palautti täytettynä 105 henkilöä. Vastausprosentti oli siten 89. Kyselylomake oli 7-sivuinen ja koostui kolmesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa tiedusteltiin vastaajan taustatietoja, toinen osio käsitteli tietolähteitä ja tiedonkulkua pyyntilupien myöntämisprosessin yhteydessä. Kolmannessa osiossa keskityttiin ennen kaikkea pyyntilupaprosessin eri vaiheiden tarkoituksenmukaisuuteen, käytäntöihin ja niiden kehittämistarpeisiin.

Menetelminä tässä tutkimuksessa on käytetty pääasiassa frekvenssianalyysia ja ristiintaulukointeja. Tilastollisena testinä on käytetty χ^2 -testiä, jos havaintojen lukumäärä on sen mahdollistanut.

4 Tulokset

4.1 Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenrakenne

4.1.1 Hallitusten jäsenten taustatietoja

Yhtä riistanhoitopiiriä lukuun ottamatta saatiin vastaukset puheenjohtajilta ja kahta piiriä lukuun ottamatta myös varapuheenjohtajilta. Lisäksi hallitukseen kuuluvien alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen edustajat vastasivat yhtä piiriä lukuun ottamatta. Neljästä riistanhoitopiiristä saatiin vastaukset kaikilta hallituksen jäseniltä (taulukko 1).

Hallitusten jäsenet olivat kaikki miehiä. He olivat usein toimineet tehtävässään jo useamman toimikauden ajan, sillä he olivat olleet riistanhoitopiirin hallituksessa keskimäärin melkein 6 vuotta. Pisimmillään hallituksen jäsenyys oli kestänyt jo 25 vuotta ja lyhyimmillään tehtävässä oli toimitu vasta yksi vuosi. Ensimmäisellä toimikaudella vastaajista toimi vajaa puolet (47 %). Toisella toimikaudella toimivia oli yhteensä viidennes vastanneista ja kolmannella tai sitäkin useammalla toimikaudella vastaajista toimi kolmannes.

Hallituksessa alueellisesti merkityksellistä maanomistajajärjestöä edusti 14 vastaajaa (13 %). Taho oli useimmiten metsänomistajaliitto. Maanomistajajärjestöä edustavat jäsenet olivat toimineet hallituksessa keskimäärin hieman yli neljä vuotta ja ensimmäisellä toimikaudella heistä toimi vajaa 40 %. Toisella toimikaudella toimivia oli 46 % ja loput 15 % oli edustajana kolmatta toimikautta.

Vastanneista 14 % oli aiemmin toiminut ja kaksi kolmesta vastanneesta toimi kyselyajankohtainakin riistanhoitopiirin hallituksen lisäksi muussa riistahallinnon tehtävässä. Useimmat heistä toimivat riistanhoitoyhdistyksessä (yli 80 %), ja osa Metsästäjain keskusjärjestössä ja loput muissa riistahallinnon tehtävissä.

Taulukko 1. Hallitusten jäsenten ja vastanneiden lukumäärä riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiiri	Hallituksen jäseniä	Vastanneita
1 Uudenmaan	8	7
2 Varsinais-Suomen	8	7
3 Etelä-Hämeen	8	7
4 Kymen	8	6
5 Satakunnan	8	7
6 Pohjois-Hämeen	8	7
7 Etelä-Savon	6	6
8 Ruotsinkielisen Pohjanmaan	8	8
9 Pohjanmaan	8	8
10 Keski-Suomen	8	6
11 Pohjois-Savon	8	8
12 Pohjois-Karjalan	8	6
13 Oulun	8	7
14 Kainuun	8	8
15 Lapin	8	7

Hallituksen jäsen oli keski-ikänsä 54-vuotias, vanhin oli jo 73 vuoden ikäinen ja nuorin oli 30-vuotias. Useampi kuin joka kolmas (36 %) oli ammatilliselta asemaltaan palkansaaja. Maa- ja metsätalousyrittäjiä oli joka viides, ja sen lisäksi sivutoimisia maa- tai metsätalousyrittäjiä oli 6 %. Yrittäjiä oli 12 % ja loput hallitusten jäsenet olivat eläkeläisiä. Metsäalan koulutuksen oli saanut joka viides ja maatalousalan koulutuksen vajaa viidennes (18 %) vastanneista. Kaupallisen samoin kuin rakennusalan koulutuksen oli saanut 6 % vastanneista. Lopuilla oli jokin muu koulutustausta tai heillä ei ollut ammatillista koulutusta (9 %).

Metsänomistajia oli hallitusten jäsenten joukossa paljon, sillä metsää omisti 87 % vastanneista. Keskimäärin heillä oli metsää 116 hehtaaria. Metsän lisäksi 61 % kaikista hallituksen jäsenistä omisti myös peltoa vähintään hehtaarin. Kaikki maanomistajajärjestöjen edustajat omistivat itse metsää. Keskimäärin he omistivat 244 hehtaaria.

Vain kaksi vastannutta ei harrastanut pienriistan- eikä myöskään hirvenmetsästystä. Vastanneista 12 % ei harrastanut pienriistan metsästystä ja vain neljä vastaajaa ei harrastanut hirvenmetsästystä. Useimmat harrastivat molempia. Pienriistanmetsästystä vastaajat olivat harrastaneet jo kauan, keskimäärin yli 38 vuotta. Hirvenmetsästysharrastus oli aloitettu keskimäärin 8 vuotta myöhemmin ja sitä oli siten harrastettu keskimäärin 30 vuotta. Kolmannes hirvenmetsästystä harrastavista toimi seuransa tai seurueensa hirvenmetsästyksen johtajana ja lähes kolmannes varajohtajana. Maanomistajajärjestöjen edustajista kaksi ei itse harrastanut ollenkaan metsästystä.

4.1.2 Hirvivahingot

Kaikista vastanneista 60 % oli joutunut kärsimään jonkinlaisista hirvien tai muiden hirvieläinten aiheuttamista vahingoista. Useimmiten vahingot olivat metsävahinkoja. Osa vahingoista oli korvattu valtion varoista. Osa vahingoista oli ollut kohtuullisen suuriakin, mutta niistä ei oltu haettu korvausta. Lähes kaikki (90 %) maanomistajajärjestöjen edustajat olivat vastausten perusteella kärsineet vahingoista.

Riistanhoitopiiriin hallituksen 13 jäsentä raportoi, että hirvet olivat aiheuttaneet valtion varoista korvattuja metsävahinkoja. Kuusi heistä oli maanomistajajärjestöjen edustajaa. Yksi maanomistajien edustajajäsen oli lisäksi saanut korvauksia maatalousvahingoista (erot maanomistajajärjestöjen edustajien ryhmän ja muiden hallitusten jäsenten välillä olivat tilastollisesti merkitseviä $\chi^2 = 23,0$; $df = 4$; $p < 0,001$).

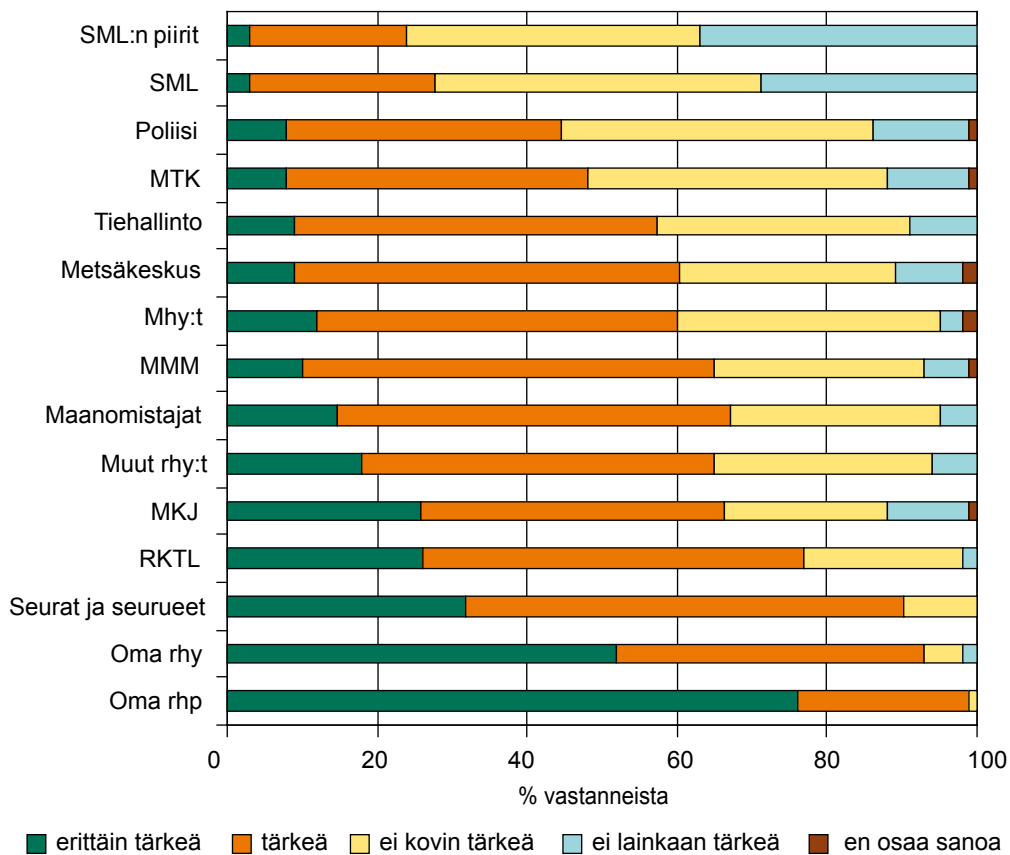
Metsävahingoista korvauksia saaneiden määrä kasvoi metsäpinta-alan kasvaessa. Alle 20 hehtaaria metsää omistaneista ei kukaan vastaaja ollut saanut korvausta metsävahingoista, mutta yli 100 hehtaaria metsää omistaneista vastaajista yli kolmannes oli saanut korvauksia. Kolme vastaajaa oli saanut korvausta myös maatalousvahingoista ja yksi hirvien aiheuttamasta liikennevahingosta. Lisäksi hirvet olivat aiheuttaneet reippaasti yli puolelle vastanneista (57 %) sellaisia metsävahinkoja, joita ei ole korvattu valtion varoista. Yli puolet näistä vahingoista oli kuitenkin vastaajan mielestä ollut vain vähäisiä, mutta osassa (41 %) vahinkotapauksia niistä ei oltu haettu korvausta, vaikka vahingot olivat vastaajan mielestä olleet kohtalaisia. Yhdessä tapauksessa korvauksia ei oltu saatu, vaikka vahingot olivat kohtalaisia ja niistä oli haettu korvausta. Myös näitä vahinkoja oli useammin, kun metsää omistettiin enemmän. Lähes kaikkien (93 %) yli 100 hehtaaria metsää omistaneiden metsissä oli jonkinasteisia metsävahinkoja, mutta vain noin 40 % alle 20 hehtaaria omistaneista vastaajista raportoi tällaisista vahingoista. Erot jakaumien välillä olivat tilastollisesti merkitseviä ($\chi^2 = 16,3$; $df = 3$; $p < 0,001$).

4.2 Tiedonkulku hirvilupa-asioissa

4.2.1 Tietolähteiden merkitys luottamustehtävän kannalta

Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin eri tietolähteiden merkitystä hoidettavalle luottamustehtävälle. Kyselylomakkeessa esitettiin 15 eri tietolähdevaihtoehtoa, joiden merkitystä arvioitiin 5-portaisella asteikolla. Vastaajat saattoivat myös itse esittää tärkeinä pitimiään tietolähteitä. Vastaajilta kysyttiin myös tärkeimpänä pitämänsä tietolähdettä. Luottamustehtävien hoidon kannalta useampi kuin kolme neljästä hallituksen jäsenestä piti kaikkein tärkeimpänä tiedon ja informaation lähteenä omaa riistanhoitopiiriään (kuva 2). Sen valitsi myös kaikkein tärkeimmäksi tietolähteeksi yli 40 % kaikista vastanneista. Oma lähiympäristö näyttäisi olevan tärkeä tiedonhankkimiskanava, sillä toiseksi tärkeimpänä tietolähteenä pidettiin omaa riistanhoitoyhdistystä. Yli puolet piti sitä myös erittäin tärkeänä tiedon lähteenä oman luottamustoimen hoitamisen kannalta. Lisäksi omaa seuraa tai seuruetta piti noin 90 % vastanneista vähintäänkin tärkeänä tietolähteenä. Toisaalta myös Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos oli suhteellisen tärkeänä pidetty tietolähde ja tärkeimmäksi sen ilmoitti 14 % vastanneista.

Eri tietolähteiden merkitys vaihteli sen mukaan, edustiko vastaaja maanomistajajärjestöä vai riistanhoitoyhdistystä. Maanomistajajärjestöjen edustajien mielestä esimerkiksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tai Suomen Metsästäjäliiton tai SML:n piirien rooli tietolähteenä ei ollut yhtä usein erittäin tärkeä kuin muiden jäsenten mielestä. Maanomistajajärjestöjen edustajat painottivat tärkeinä tietolähteinä muita useammin esimerkiksi MTK:ta (kaikki pitivät vähintäänkin tärkeänä, kun vastaava osuus riistanhoitoyhdistysten edustajista oli 40 %) ja metsänhoitoyhdistyksiä.

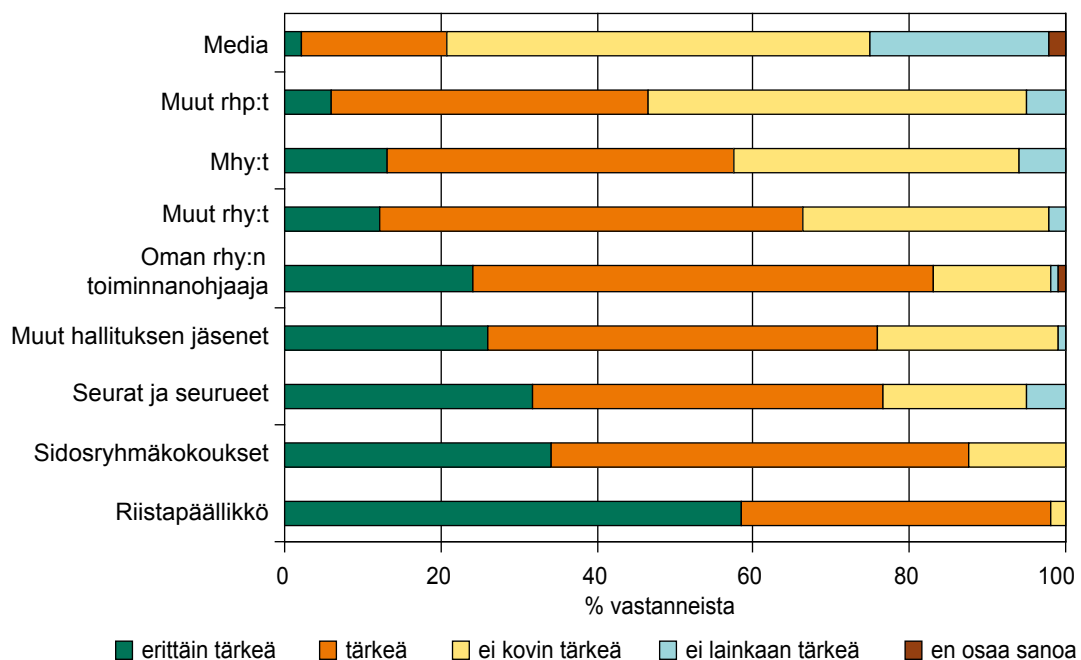
Kuva 2. Eri tietolähteiden merkitys luottamustoimen kannalta.

Sekä maanomistajajärjestöjen että riistanhoitoyhdistysten edustajat katsoivat kuitenkin maanomistajien ja myös oman riistanhoitopiirin roolit tietolähteenä varsin usein tärkeäksi.

4.2.2 Tietolähteiden merkitys pyyntilupien myöntämisprosessissa

Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin eri tietolähteiden merkitystä pyyntilupien myöntämisprosessissa. Kyselylomakkeessa esitettiin 9 eri tietolähdevaihtoehtoa, joiden merkitystä arvioitiin 5-portaisella asteikolla. Vastajaat saattoivat myös itse esittää tärkeinä pitimiään tietolähteitä. Pyyntilupien myöntämisen perusteiksi tarvittavaa tietoa saatiin useista eri lähteistä. Erittäin tärkeänä riistapäälliköltä saatavaa tietoa piti vajaat 60 % vastanneista ja tärkeänä melkein 40 % (kuva 3). Kysyttäessä erikseen tärkeintä tietolähdettä, vastanneista 40 % nimesi sellaiseksi riistapäällikön. Seuraavaksi tärkeimmäksi tietolähteeksi osoittautuivat sidosryhmäkokoukset, joita 15 % kaikista vastanneista piti tärkeimpänä, ajatellen pyyntilupien myöntämisprosessia, ja erittäin tärkeinä kolmannes riistanhoitopiirien hallitusten jäsenistä.

Maanomistajajärjestöjen edustajien mielipiteet eri tietolähteiden tärkeydestä poikkesivat osin muiden hallitusten jäsenten mielipiteistä. He eivät esimerkiksi pitäneet muiden hallitusten jäsenten lailla naapuririistanhoitoyhdistyksiä tärkeinä tietolähteinä. Sidosryhmäkokoukset sen sijaan katsottiin heidän joukossaan (64 % piti erittäin tärkeänä) muita (muista hallituksen jäsenistä 29 % piti erittäin tärkeänä) useammin erittäin tärkeäksi informaation lähteeksi pyyntilupien myöntämisprosessissa.

Kuva 3. Eri tietolähteiden merkitys pyyntilupien myöntämisprosessissa.

4.2.3 Tiedonsaannin määrä ja laatu

Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin, missä määrin ja keneltä he saavat tietoa erilaisista hirviasioista ja ovatko he tyytyväisiä saadun tiedon laatuun. Kun tiedonsaantia tarkastellaan eri asiakokonaisuuksien kannalta, havaitaan, että ainakin hirvikannan kehityksestä ja hirvitiheydestä hallitusten jäsenet saivat omasta mielestään varsin hyvin tietoa. Useimmiten riistapäällikkö välitti tätä tietoa hallituksen jäsenille. Riistapäällikköä tai riistanhoitopiiriä piti tärkeimpänä tietolähteenään hirvikannan kehityksestä ja hirvitiheydestä melkein kaksi kolmesta vastanneesta. Myös Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos mainittiin melko usein tärkeänä tietolähteenä (16 % vastanneista piti tärkeimpänä tietolähteenä). Joissakin riistanhoitopiireissä lähes kaikki vastanneet pitivät riistapäällikköä tärkeimpänä tietolähteenä hirvikannasta ja hirvitiheydestä, mutta muutamissa riistanhoitopiireissä riistapäällikköä ei arvostettu tässä suhteessa yhtä paljon, eikä niissä kukaan pitänyt häntä tärkeimpänä tietolähteenään. Silloin tieto saatiin vastaajien mukaan useimmiten muilta hallitusten jäseniltä, omasta riistanhoitoyhdistyksestä tai Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta. Pääsääntöisesti saatuun tietoon ja sen laatuun oltiin hyvin tyytyväisiä. Kaikista vastanneista vain 6 % oli melko tyytymättömiä ja vain yksi vastaaja oli erittäin tyytymättömän saatuun tietoon. Tyytymättömistä enemmän kuin puolet oli maaomistajajärjestöjen edustajia, jotka olivat muutoinkin muita hallituksen jäseniä tyytymättömämpiä saatuun tietoon hirvikannan kehityksestä ja hirvitiheydestä.

Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet saavat myös varsin runsaasti tietoa hirvivahingoista. Kolmannes vastanneista arvioi saavansa erittäin paljon tietoa hirvivahingoista ja melkein 60 % arvioi saavansa ainakin melko paljon tietoa vahingoista. Vain yksi vastaaja piti saamaansa metsävahinkotietoa hyvin puutteellisena (ei ollut saanut juurikaan tietoa hirvivahingoista). Tietoa hirvien aiheuttamista metsävahingoista välittivät useimmiten metsäkeskukset. Noin puolet (48 %) vastanneista ilmoitti tärkeimmäksi tietolähteekseen metsäkeskuksen ja melkein joka viides (18 %) piti metsänhoitoyhdistystä tärkeimpänä. Välitetyn tiedon laatuun metsävahingoista riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet olivat tyytyväisiä. Vain muutamaa vastaajaa tiedon laatu ei tyydyttänyt.

Maatalousvahingoista tietoa saatiin metsävahinkoja huomattavasti vähemmän ja osa vastanneista (8 %) katsoi, että ei saanut niistä juurikaan tietoa. Syynä lienee se, että maatalousvahinkoja ei ole kaikkien riistanhoitopiirien alueella merkittävässä määrin. Kuitenkin yli puolet katsoi saaneensa niistäkin tietoa vähintäänkin melko paljon. Tietolähteet olivat moninaiset ja vaihtelivat riistapäälliköistä tilastoihin ja lehdistöön. Varsin usein mainittiin kuitenkin maataloussihteeri, MTK ja viljelijät itse tärkeimpänä tietolähteenä.

Myös liikennevahingoista tietoa oli hallitusten jäsenten käytettävissä suhteellisen hyvin, sillä kolmannes vastanneista arvioi saavansa niistä erittäin runsaasti tietoa ja puolet melko paljon. Vain yksi vastaaja katsoi, ettei ollut juurikaan saanut tietoa liikennevahingoista. Vajaa 15 % arvioi saaneensa tietoa ”jonkin verran”. Tärkeimmät tietolähteet olivat tiehallinto ja poliisi. Saadun tiedon laatuun oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä.

Metsästyksen kestävyydestä riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet raportoivat saavansa varsin hyvin tietoa. Yli kolmannes (37 %) ilmoitti hallituksen saavan tietoa metsästyksen kestävyydestä erittäin paljon ja puolet melko paljon. Riistapäällikkö oli tärkein tietolähde. Saatuun tietoon oltiin pääsääntöisesti (52 %) melko tyytyväisiä. Lähes kolmannes vastaajista katsoi olevansa hyvin tyytyväinen saatuun tietoon metsästyksen kestävyydestä. Maanomistajajärjestöjen edustajista kuitenkin neljännes oli melko tyytymätön saamaansa tietoon metsästyksen kestävyydestä.

Vaikka riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet tuntuivatkin saavan melko runsaasti ja laadultaan myös luotettavaa ja tarpeellista tietoa erilaisista pyyntilupaprosessissa tarvittavista taustatiedoista, varsin monet kokivat kuitenkin tiedonsaannissa olevan vielä puutteita. Yli puolet kaikista vastanneista toivoi saavansa vielä enemmän informaatiota. Vaikka hirvikannan kehityksestä saatiinkin runsaasti tietoa, joka oli myös laadullisesti hyvää, jäi monelle kuitenkin vielä lisätiedon tarvetta hirvikannasta ja sen rakenteesta. Yli kolmannes kaikista vastanneista toivoi nykyistäkin tarkempaa tietoa hirvikannasta, kannan kehityksestä ja hirvitiheydestä. Toivomuksena oli erityisesti alueittainen tieto ja tieto hirvien liikkumisesta. Toisaalta toivottiin myös nykyistä tarkempaa tietoa metsävahingoista (8 mainintaa), myös riistanhoitoyhdistyksittäisiä vahinkotietoja kaivattiin. Muutama vastaaja toivoi myös enemmän tietoa alueen suurpetokannoista.

4.2.4 Hallitusjäsenet tiedonvälittäjinä

Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin, keille he välittävät saamaansa pyyntilupa-asioihin liittyvää tietoa. He totesivat välittävänsä saamaansa tietoa aktiivisesti muille tiedon tarvitsijoille. Vain viidennes kaikista vastanneista ei maininnut yhtään kohderyhmää, jolle välittäisi pyyntilupa-asioihin liittyvää tietoa. Useimmiten tietoa kerrottiin välitettävän ainakin omalle riistanhoitoyhdistykselle, omalle metsästysseuralle tai seurueelle, yhteislupaorganisaatioille sekä yleensä metsästäjille. Lisäksi tietoa kerrottiin välitettävän myös maanomistajille (14 mainintaa) ja maanomistajajärjestöille (5 mainintaa).

4.3 Sidosryhmäneuvottelut

Riistanhoitopiirit järjestävät keväisin sidosryhmäneuvottelut. Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin omaa osallistumista riistanhoitopiirin järjestämiin sidosryhmäneuvotteluihin sekä mielipiteitä niiden läpiviennistä, ilmapiiristä, vaikutusmahdollisuuksista sekä eri intressiryhmien näkökantojen painottumisista.

Noin viidennes kaikista vastanneista hallitusten jäsenistä ei ollut koskaan osallistunut sidosryhmäneuvotteluihin. Osallistumisessa oli suuria eroja eri riistanhoitopiirien välillä. Viidessä riistanhoitopiirissä kaikki vastanneet olivat olleet mukana neuvotteluissa, mutta useissa piireissä 2–3 jäsentä ja eräässä riistanhoitopiirissä jopa neljä kuudesta vastanneesta ei ollut koskaan osallistunut neuvotteluihin. Eräässä riistanhoitopiirissä hallituksen puheenjohtajakaan ei ole ollut koskaan mukana neuvotteluissa. Yhtä lukuun ottamatta kuitenkin kaikki maanomistajajärjestöjen edustajat olivat osallistuneet sidosryhmäneuvotteluihin.

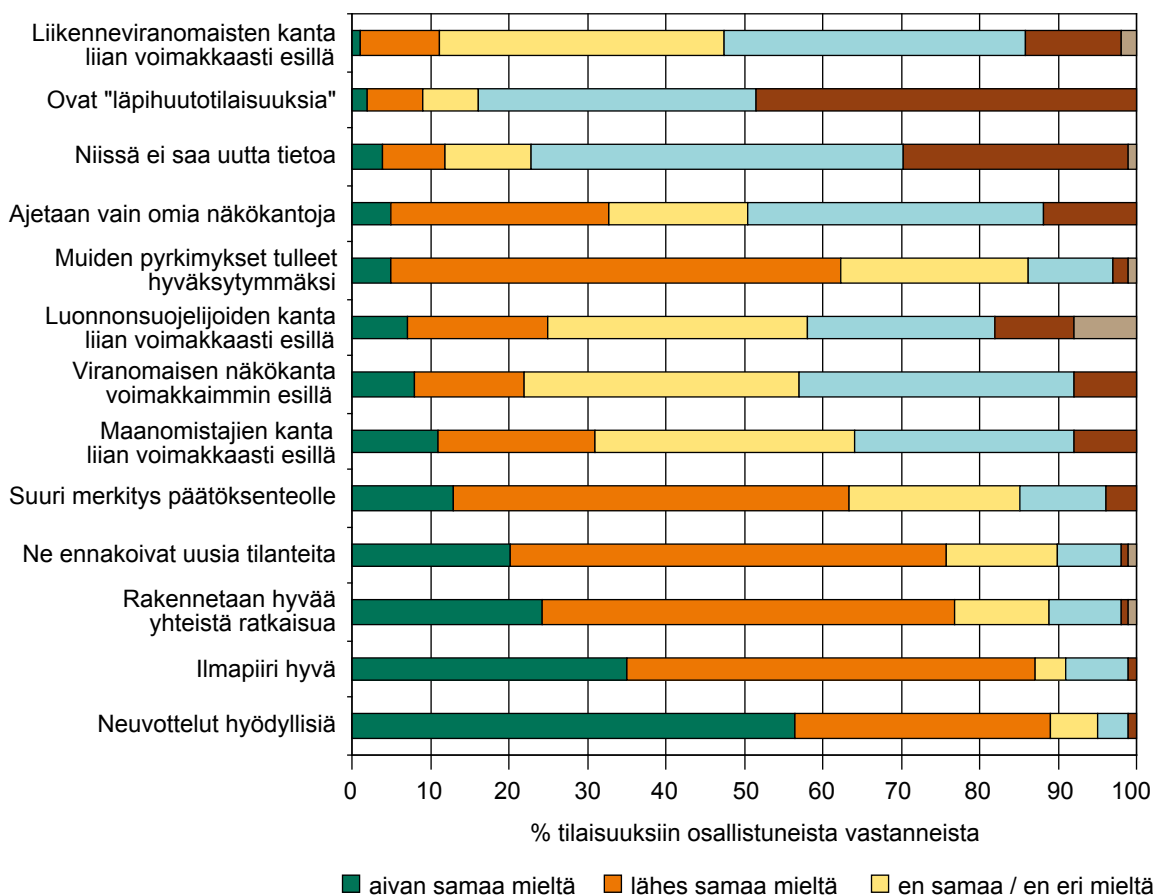
Kaikista vastanneista (siis myös niistä, jotka eivät olleet itse koskaan osallistuneet) 90 % piti sidosryhmäneuvotteluja tarkoituksenmukaisina. Joku piti niitä kuitenkin vain pakollisina kuulemistilaisuuksina tai tilaisuuksia moitittiin siitä, että osallistuminen niihin on ollut laimeaa. Toisaalta esitettiin myös toivomuksia, että sidosryhmäpalaverit voisi pitää riistanhoitoyhdistyksittäin tai hirvitalousalueittain. Sidosryhmäneuvotteluissa mukana olleet pitivät niitä kuitenkin varsin hyödyllisinä (kuva 4).

Vain muutama vastaaja ei katsonut neuvottelujen olevan hyödyllisiä. Myös neuvottelujen ilmapiiriä pidettiin pääsääntöisesti hyvänä ja neuvottelujen uskottiin auttavan ennakoimaan uusia eteen tulevia tilanteita. Monet uskoivat ainakin osittain (olivat siis lähes samaa mieltä), että neuvotteluilla on suuri merkitys päätöksenteolle ja niiden kautta tai avulla tulevat muiden tahojen pyrki-

mykset paremmin ymmärretyiksi ja hyväksytyiksi. Monet uskoivat saavansa neuvotteluissa myös uutta tietoa.

Jotkut vastaajista katsoivat, että esimerkiksi viranomaisten, maanomistajien, liikenneviranomaisen tai luonnonsuojelijoiden kanta tulee neuvotteluissa liian voimakkaasti esille, mutta toisaalta lähes yhtä moni oli asiasta toista mieltä. Taustaltaan maa- tai metsätalousyrittäjät katsoivat muita harvemmin, että maanomistajien kanta tulisi liian voimakkaasti esiin neuvotteluissa. Maanomistajajärjestöjen edustajien mielipiteet sidosryhmäneuvotteluista eivät poikenneet oleellisesti muiden hallitusten jäsenten mielipiteistä. Ainoastaan väittämän ”Neuvotteluissa liikenneviranomaisen kanta on tuotu liian voimakkaasti esille” näkökannat poikkesivat toisistaan. Kaikki vastanneet (13) maanomistajajärjestöjen edustajat katsoivat, että liikenneviranomaisen kantaa ei ole tuotu ainakaan liian voimakkaasti esiin. Muista vastanneista osa näki, että liikenneviranomaisia oli kuultu neuvotteluissa liikaakin.

Lähes kaikki (95 %) riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet arvioivat, että sidosryhmäneuvotteluihin on onnistuttu kokoamaan hyvinkin kaikki tarpeelliset tahot. Vain neljä vastaajaa toivoi neuvotteluihin osallistuvan muitakin tahoja. Tällaisina tahoina mainittiin kolme kertaa luonnonsuojelijatahot ja kerran poliisi.

Kuva 4. Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten mielipiteitä sidosryhmäneuvottelujen toimivuudesta.

4.4 Päätöksentekoprosessi

4.4.1 Prosessin kulku

Pyyntilupaprosessin eteneminen voi eri riistanhoitopiireissä tapahtua hieman toisistaan poiketen. Sen kulkua ei ole ohjeistettu tarkasti. Toisaalta vastaajat voivat myös omista lähtökohdistaan riippuen kokea päätöksentekoprosessin etenemisen yksilöllisesti. Vastaajille esitettiin kolme toisistaan poikkeavaa etenemistapaa, ja näiden kolmen lisäksi vastaaja saattoi esittää itse oman näkemysensä prosessin etenemisestä omassa riistanhoitopiirissään. Kaksi ensimmäistä vaihtoehtoa olivat pääpiirteissään toistensa kaltaisia, mutta poikkesivat toisistaan kuitenkin menettelytavoiltaan. Kolmas esitetty vaihtoehto poikkesi edellisistä oleellisesti.

Esitetyt vaihtoehdot olivat seuraavat:

- 1) Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistanhoitopiirin hallitus käy keskusteluja keskenään ja päättää hyvässä hengessä neuvottelujen perusteella riistanhoitoyhdistyksittäiset ”suositeltavat” pyyntilupamäärät. Pyyntilupamäärät annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistyksille, jotka välittävät tiedon pyyntiluvan hakijoille. Pyyntiluvanhakijat anovat pyyntiluvat ja riistanhoitopiiri myöntää ne.
- 2) Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistapäällikkö ehdottaa ”suositeltavat” pyyntilupamäärät, jotka annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistysten kautta pyyntiluvanhakijoille, jotka anovat pyyntiluvat ja jotka riistanhoitopiiri sitten myöntää.
- 3) Kukin pyyntiluvan hakija hakee pyyntiluvat vapaan harkintansa mukaan.

Yli kolmannes (37 %) vastanneista kertoi pyyntilupaprosessin etenevän ensimmäisen esitetyn vaihtoehdon mukaisesti. Noin 30 % vastanneista tulkitsi, että vaihtoehto 2 vastasi toimintatapaa, joka omassa riistanhoitopiirissä oli käytössä. Noin 12 % ilmoitti riistanhoitopiirin menettelyn vastaavan vaihtoehtoa 3 ja loput (20 %) kertoivat päätöksentekoprosessin tapahtuvan jollain muulla tavalla. Usein vastaajan itse kuvailema prosessi ei kuitenkaan poikennut kovin oleellisesti vaihtoehdoista 1 tai 2, vaan kuvailu sisälsi tarkennuksia oman piirin menettelytavasta, tai sen arvioitiin olevan esimerkiksi kombinaatio toisen tai kolmannen vaihtoehdon välillä (5 mainintaa). Lisäksi usein kerrottiin esimerkiksi neuvotteluja käytävän myös hirvitalousalueittain.

Tulosten mukaan prosessin eteneminen näyttää vaihtelevan riistanhoitopiiristä toiseen. Toisaalta ilmeisestikin vain harvassa riistanhoitopiirissä edetään prosessissa selkeästi tietyn kaavan mukaan, sillä hallitusten jäsenten käsitykset etenemistavasta vaihtelivat myös riistanhoitopiirien sisällä. Yhdessäkin riistanhoitopiirissä eivät kaikki hallituksen jäsenet olleet yksimielisiä prosessin etenemisestä. Parhaimmillaan kuusi seitsemästä hallituksen jäsenestä yhdessä riistanhoitopiirissä tulkitsi prosessin etenemisen yhdenmukaisesti. Joissakin riistanhoitopiireissä käsitykset olivat huomattavankin ristiriitaisia, sillä puolet hallituksen jäsenistä ymmärsi prosessin etenevän vaihtoehdon 1 mukaisesti ja puolet vaihtoehdon 3 mukaisesti. Toisaalta yhdessä riistanhoitopiirissä pyyntilupien myöntämisen tapahtumaketjusta esitettiin peräti neljänlaista erilaista tulkintaa.

Kokonaisuudessaan pyyntilupaprosessin arvioitiin sujuneen eri riistanhoitopiireissä lähes ongelmitta. Vastaajista 12 % näki prosessissa erilaisia ongelmia, jotka koskivat todellista hirvikanta-arviota, tai hakijoiden välisiä erimielisyyksiä, pahimmassa tapauksessa jopa oikeudenkäyntejä. Toisaalta riistapäällikköäkin moitittiin liiallisesta yksinpuheoikeudesta ja riistanhoitopiiriä ko-

konaisvaltaisen tarkastelukulman puuttumisesta ja yksittäisten seurojen suosimisesta katsomatta samalla naapuriseurojen hirvitiheyksiä. Maanomistajajärjestöjen edustajat olivat muita tyytymättömämpiä pyyntilupaprosessin kulkuun omassa riistanhoitopiirissä. Melkein kolmannes heistä arvioi, että prosessi ei ollut sujunut täysin ongelmitta. Muista hallituksen jäsenistä vain kymmenesosa katsoi, että pyyntilupaprosessissa oli ollut ongelmia.

Prosessin lopputuloksena myönnettyjen hirvenpyyntilupien määräkään ei kaikkien vastanneiden mielestä ollut täysin onnistunut, sillä miltei kolmannes vastanneista arvioi, että pyyntilupia oli joko myönnetty liikaa tai liian vähän. Noin 70 % vastanneista katsoi, että hirvikannan säätelyssä oli onnistuttu, ja pyyntilupien mitoitus oli pitänyt hirvien määrän riistanhoitopiirissä sopivalla tasolla. Kolmessa riistanhoitopiirissä kaikki vastaajat katsoivat täysin yksimielisesti, että myönnetty määrät olivat vastanneet tarvetta, mutta muutamassa riistanhoitopiirissä enemmän kuin puolet vastanneista näki, että säätelyssä oli epäonnistuttu ja että pyyntilupia oli useimmiten myönnetty vastaajien mielestä liian vähän. Maanomistajajärjestöjen edustajat suhtautuivat muita kriittisemmin pyyntilupien määrän mitoituksen onnistumiseen. Heistä useampi kuin joka kolmas katsoi, että pyyntilupia olisi pitänyt myöntää enemmän, jotta hirvien määrä riistanhoitopiirissä olisi pysynyt sopivalla tasolla. Muista hallituksen jäsenistä vain joka kymmenes oli tätä mieltä.

4.4.2 Pyyntilupien hakeminen, myöntäminen ja tarvittavat lausunnot

Hirven pyyntiluvan myöntäminen edellyttää, että sen hakijalla on käytettävissä yhtenäinen metsästykseseen sopiva alue, jonka pinta-ala on vähintään 1000 hehtaaria. Pyyntilupien hakemisen tulee tapahtua huhtikuun loppuun mennessä ja pyyntiluvat myönnetään 10. elokuuta mennessä. Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin, onko nykyinen pyyntilupien hakeminen aikatauluineen, 1000 hehtaarin pinta-ala- ja alueen yhtenäisyysvaatimuksineen tarkoituksenmukainen.

Nykyisen kaltaisen hakumenettelyn näki valtaosa (84 %) vastanneista pääosin tarkoituksenmukaiseksi ja myös aikataulutukseltaan sopivaksi. Lisäksi katsottiin, että nykyinen 1000 hehtaarin pinta-alavaatimus ja myös alueen yhtenäisyysvaatimus ovat perusteltuja. Maanomistajajärjestöjen edustajat suhtautuivat muita kriittisemmin myös hakuprosessiin ($p < 0,005$). Heistä yli 40 % ei pitänyt nykyistä pyyntilupien hakemista tarkoituksenmukaisena.

Monet vastanneista esittivät omia vapaamuotoisia kommenttejaan hakumenettelyyn ja pinta-alavaatimukseen. Esitetyissä kommentteissa pinta-alavaatimusta ja erityisesti alueen yhtenäisyysvaatimusta pidettiin liian suurena ja sen arveltiin vaikeuttavan hirvikannan hoitoa. Lisäksi kritisoi- tiin muun muassa sitä, että luvanhakija ja luvan myöntäjä ovat nykysysteemissä samaa yhteisöä, jolloin pinta-alavaatimus ja korvauskäytännöt on rakennettu puhtaasti palvelemaan samaa val- lankäyttöä. Kehittämisehdotuksena tässä tapauksessa esitettiin, että pyyntilupien myöntäminen tulisi siirtää metsäkeskuksille. Aikataulutukseenkin tuli ehdotuksia. Nykyistä aikataulua pidettiin silloin liian kireänä (3 mainintaa). Lisäksi toivottiin, että vastuuta voitaisiin siirtää nykyistä enem- män riistanhoitoyhdistyksille, tai että jopa koko pyyntilupamenettelyä voitaisiin luopua.

Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet katsoivat melko yksimielisesti, että paikallinen asiantunte- mus ja riistanhoitoyhdistysten antamat lausunnot ovat tarpeellisia pyyntilupien myöntämistä pe- rusteltaessa. Riistanhoitoyhdistysten lausuntojen ja paikallistuntemuksen tarpeellisuutta perusteltiin jopa erikseen monissa vastauksissa ja lausunnoille toivottiin myös lisää painoarvoa. Toisaalta 84 % vastanneista näki, että riistanhoitoyhdistysten lausuntojen lisäksi ei enää muita lausuntoja tarvita. Eräissä vastauksissa toivottiin kuitenkin lausuntoa myös naapuririistanhoitoyhdistyksiltä. Vain va-

jaa 10 % ei pitänyt riistanhoitoyhdistysten lausuntoa nykyisenkaltaisena tarpeellisena. Perusteluna mainittiin muun muassa se, että niillä ei ole kuitenkaan mitään merkitystä.

Osa vastaajista toivoi riistanhoitoyhdistyksen lausunnon lisäksi myös muilta tahoilta lausuntoa. Kaikista vastaajista tällaisen toivomuksen esitti yhteensä 17 henkilöä (17 %). Heistä seitsemän oli maanomistajajärjestöjen edustajia. Lausunnon laatijoiksi esitettiin metsänhoitoyhdistyksiä (8 mainintaa), maanomistajia ja maanomistajajärjestöjä (8 mainintaa) sekä metsäkeskusta ja tielaitosta. Muutamat vastaajat ehdottivat myöntämisen aikatauluun muutoksia; sitä toivottiin myöhennettävän syyskuulle. Muutoin myöntämisprosessia pidettiin pääsääntöisesti hyvinkin tarkoituksenmukaisena.

Päätösvallan hirvenpyyntilupa-asioissa haluttiin jatkossakin säilyvän riistanhoitopiireillä, sillä 92 % vastanneista hallituksen jäsenistä katsoi, että riistanhoitopiiri on ainoa oikea taho pyyntilupapäätösten tekijäksi. Kolme vastaajaa ehdotti päätöksentekijäksi metsänhoitoyhdistystä tai metsäkeskusta ja muutama ehdotti päätöksentekijäksi riistanhoitoyhdistystä, hirvitalousalueen hallintoa tai Metsästäjän keskusjärjestöä.

Yli puolet vastanneista (57 %) katsoi myös, että nykyinen aluetaso, jolle pyyntiluvat määritetään, on oikein mitoitettu ja jatkossakin sopiva. Kuitenkin miltei neljännes toivoi, että pyyntilupien määrittäminen tapahtuisi hirvitalousalueittain, ja noin 16 % vastanneista katsoi, että riistanhoitoyhdistyksen alue olisi nykyistä sopivampi.

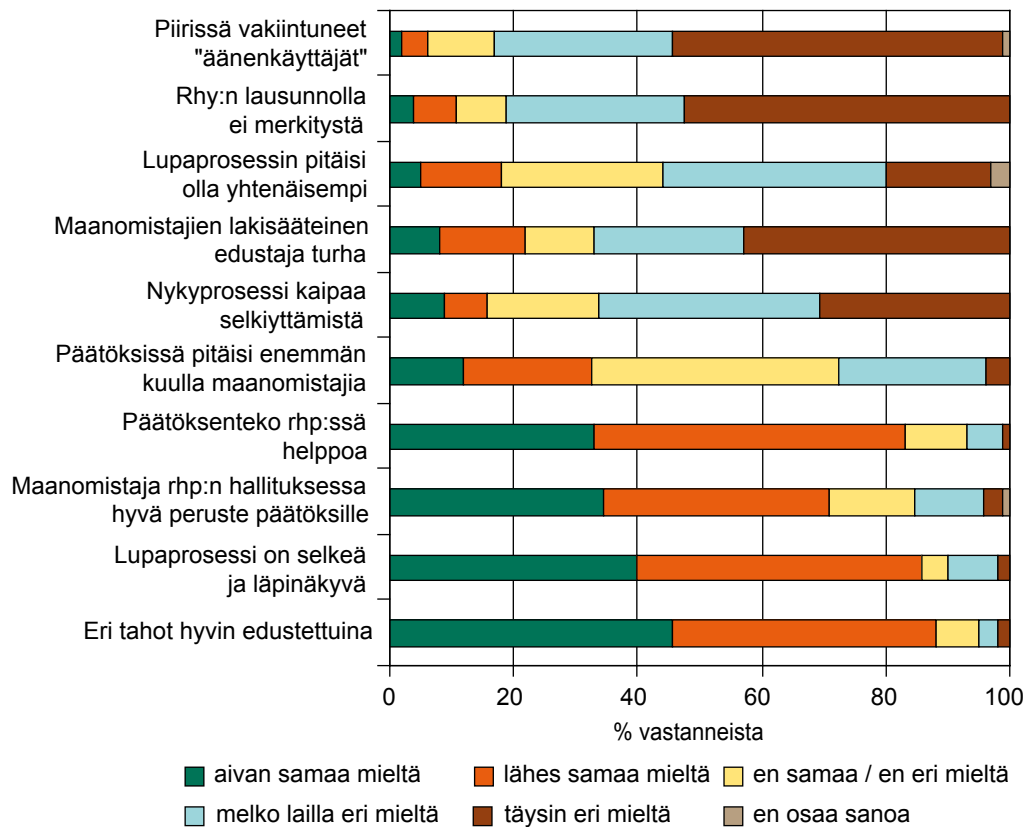
4.4.3 Mielipiteitä päätöksenteon toimivuudesta

Seuraavassa tarkastellaan riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten mielipiteitä työskentelystä riistanhoitopiirien hallituksessa sekä arvioita päätöksenteosta hirvilupa-asioissa kuvassa 5 näkyvien väittämien perusteella.

Työskentely riistanhoitopiirin hallituksissa sujuu ilmeisen vaivattomasti. Lähes kaikki vastaajat pitivät työskentelyä hirvenpyyntilupa-asioissa ainakin melko selkeänä ja vaivattomana. Vain muutama (4 vastaajaa) katsoi, että työskentely oli ollut sekavahkoa ja vaikeakin. Eräissä riistanhoitopiirissä kuitenkin kaksi seitsemästä vastaajasta piti työskentelyä sekavahkona ja vaikeana. Päätöksentekoa hirvenpyyntilupa-asioissa pidettiin myös ”aitona” päätöksentekotilanteena, jossa on aidosti mietitty ja tuotu esiin eri intressiryhmien kantoja ja eri vaihtoehtojen vaikutuksia hirvikantaan tai hirvien aiheuttamiin vahinkoihin.

Hallituksen jäsenet olivat voineet kokouksissa hyvin käyttää omaa puhevaltaansa ja olivat useimmiten ainakin omasta mielestään saaneet myös niissä äänensä kuuluville, ja voineet näin vaikuttaa myös päätöksentekoon. Kuitenkin alueellisia maanomistajajärjestöjä edustavista yli viidennes koki, että he eivät olleet kovin hyvin kyenneet kokouksissa vaikuttamaan päätöksentekoon, vaikka toimivatkin useimmiten jo toista toimikauttaan riistanhoitopiirin hallituksessa. Kuvasta 5 käy selkeästi ilmi, että pääsääntöisesti hallituksen jäsenet ovat varsin tyytyväisiä nykyisen päätöksentekoprosessin toimivuuteen.

Hallitusten jäsenten mielestä hallituksen jäsenet edustavat hyvin kaikkia tarpeellisia tahoja. Vain muutama vastaaja ei arvioinut kaikkien tarpeellisten tahojen olevan mukana. Suuri osa vastaajista suhtautui positiivisesti lakisääteiseen maanomistajien edustajaan hallituksessa. Vastaajista valtaosa (yli 70 %) uskoi hänen luovan hyvän perusteen päätöksenteolle. Kuitenkin noin kolmannes vastanneista näki, että päätöksenteossa pitäisi vielä nykyistäkin enemmän kuulla maanomistajia.

Kuva 5. Riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten mielipiteitä päätöksenteosta hirvilupa-asioissa.

Täysin turhana lakisääteistä maanomistajien edustajaa piti vajaan 8 % vastanneista ja osin tätä mieltä oli 14 % vastanneista. Hirvenmetsästyksen pyyntilupaprosessin katsottiin olevan nykyisellään selkeä, eikä sen katsottu kaipaavan erityistä selkiyttämistä.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin riistanhoitopiirien hallitusten jäsenkoostumusta, sekä selvitettiin hallitusten jäsenten mielipiteitä ja käsityksiä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis/myöntämismuuttamisprosessista ja sen tarkoituksenmukaisuudesta nykytilanteessa. Lisäksi tarkasteltiin tietolähteitä ja -kulkua eri sidosryhmissä ja niiden kautta, sidosryhmäneuvottelujen merkitystä sekä erityisesti hirvenpyyntilupien myöntämismuuttamisprosessin kulkua, sen eri osavaiheiden aikataulutusta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tutkimuksen avulla pyrittiin löytämään mahdollisia ongelmakohtia pyyntilupajärjestelmästä varsinaisten päätöksentekijöiden näkökulmasta.

Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniksi valikoituu luonnollisesti varsin usein metsästäyksestä ja riista-asioista erityisen kiinnostuneita henkilöitä. Monet metsäalan ammattilaiset ja maanomistajat (esim. Kärkkäinen 2002, Turunen 2003, Löyttyniemi 2004) ovat tästä syystä esittäneet, ja myös esimerkiksi MTK:n riistastrategiassa (MTK 2003) on tuotu esille, että metsästykselliset tavoitteet ovat ohittaneet maanomistajien puuntuotannolliset tavoitteet riistanhoitopiirien hirvenmetsästyksessä koskevassa päätöksenteossa. Tässä yhteydessä on voimakkaasti tuotu esille, että riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet edustavat luottamustehtävässään metsästäjiä eivätkä siis maanomistajia. Valinta tehtävään perustuukin keskeisesti riistataloudellisiin ansioihin ja kiinnostukseen eikä esimerkiksi maanomistajien lähtökohtiin tai heidän edustamiseensa riistahallinnossa.

Tämän tutkimuksen perusteella riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet edustavat erittäin hyvin myös maanomistajia, sillä valtaosa heistä (87 %) omisti itse metsää. Lisäksi he omistivat metsää huomattavasti keskimääräistä enemmän, keskimäärin noin 116 hehtaaria, kun Suomessa metsää omistettiin keskimäärin 37 hehtaaria vuonna 2000 (Karppinen ym. 2002). Metsäasiat ja hirvien aiheuttamat metsävahingot ovat hallitusten jäsenille myös siinä mielessä tuttuja ja tärkeitä, että heistä viidennes oli saanut jonkin tason metsäalan koulutusta, ja kaikista vastanneista hallituksen jäsenistä suuri osa oli joutunut kärsimään jonkinlaisista hirvien tai hirvieläinten aiheuttamista vahingoista. Sekä koulutustausta että luottamustoimi lisäsivät vastaajien tietoisuutta metsävahingoista ja myös korvausmenettelykäytännöistä. Toisaalta myös metsälön keskipinta-alan kasvu yli sadan hehtaarin lisäsi selvästi vahinkojen määrää ja metsänomistajan tietoisuutta vahingoista ja korvauksista verrattuna muutaman kymmenen hehtaarin metsälöiden omistajiin (Petäjäistö 2002). Metsästysharrastus on kuitenkin hyvin tärkeää riistanhoitopiirin hallituksen jäsenille. Lähes kaikki olivat harrastaneet itse metsästystä jo varsin pitkään. Vain kaksi alueellisesti merkittävän maanomistajajärjestön edustajaa ei itse harrastanut lainkaan metsästystä.

Tutkimuksessa tarkasteltiin luottamustoimen hoitamiseen ja pyyntilupien myöntämiseen vaikuttavaa tiedonsaantia ja informaation lähteitä. Tulokset osoittavat, että riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet hankkivat tietoa monipuolisesti eri lähteistä. Merkittävää oli se, että maanomistajien edustajat hankkivat/saavat tietonsa osittain eri lähteistä kuin muut hallituksen jäsenet. Hirveen liittyvä tieto onkin hajallaan eri toimijoiden hallinnassa, eikä sitä ole saatavilla ”valmiiksi pureksitus-sa” muodossa suunnittelua ja päätöksentekoa varten. Tämä vaikeuttaa hirvitiedon täysimääräistä hyödyntämistä esimerkiksi sidosryhmäneuvotteluissa ja pyyntilupapäätöksiä tehtäessä. Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittikin huomiota tähän käytettävissä olevan hirvitiedon huonoon hyödynnettävyyteen (Valtiontalouden... 2005). Lisäksi hirviin liittyvä päätöksenteko tulisi nähdä useilla eri tasoilla tapahtuvaksi luonnonvarasuunnitteluksi, jossa paikkatietomenetelmät ja monitavoitteisen suunnittelun tekniikat mahdollistaisivat entistä tehokkaamman suunnittelu- ja päätöksentekoprosessin (Nikula ym. 2007). Jos hirviin liittyvä tieto koottaisiin esimerkiksi avoimeen hirvitietopankkiin tai hirvitietokantaan, eri toimijat pääsisivät nykyistä paremmin käyttämään tietoa, ja samalla tieto tulisi todennäköisesti myös nykyistä useamman tarvitsijan ulottuville. Näiltä osin valtioneuvoston Kansalliseen metsäohjelmaan liittyvässä periaatepäätöksessä 27.3.2008 onkin tehty linjaus, jonka mukaan tulisi rakentaa paikkatietopohjainen hirtvimäärät ja -vahingot kattava tietokanta vuoteen 2010 mennessä (Kansallinen metsäohjelma... 2008).

Nykyjärjestelmää on ehdotettu yksinkertaistettavaksi, mutta tulosten mukaan riistanhoitopiirien hallitusten jäsenet (pätöksentekijät) ovat varsin tyytyväisiä siihen. Nykyjärjestelmää ja pyyntilupaprosessia pidettiin selkeänä ja läpinäkyvänä. Toisaalta on havaittavissa, että pyyntilupakäytännöissä on suuria eroja riistanhoitopiireittäin ja toisaalta vastaajat samassakin riistanhoitopiirissä tulkitsivat esimerkiksi koko prosessin etenevän toisistaan poikkeavalla tavalla. Tämä saattaa johtua vastaajien henkilökohtaisen tulkinnan eroista, mutta syynä saattaa olla myös se, että käytäntö ei kuitenkaan ole riittävän selkeä ja läpinäkyvä. Nykyjärjestelmää saatettiin pitää hyvänä myös siksi, että omasta päätöksentekijän asemasta ei haluta luopua.

Riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista valitut hallitusjäsenet ovat tyytyväisiä nykyisen hirtvikannan säätelyjärjestelmään, mutta hallitukseen kuuluvat alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen edustajat olivat selvästi tyytymättömämpiä. Heidän vaikutusmahdollisuutensa ovat ilmeisesti rajallisia esimerkiksi päätöksenteon äänestystilanteissa. Vaikka varsinaiset päätöksentekijät ovat voimassa olevaan hirtvikannan säätelyjärjestelmään suhteellisen tyytyväisiä, on järjestelmään silti kohdistettu selkeitä kehittämisvaatimuksia mm. sidosryhmien ja

toisaalta myös järjestelmän ulkopuolisten tahojen kannanottoina (esim. Hakkila ja Kärkkäinen 1999, Valtiontalouden... 2005).

Riistanhoitopiirien sidosryhmäneuvotteluihin on osallistunut viime vuosina kattavasti sidosryhmiä, kuten maanomistajien etujärjestöjä ja erilaisia viranomaistahoja (Pellikka ja Salmi 2007). Tämänkin tutkimuksen perusteella riistanhoitopiirien hallituksen jäsenet katsoivat miltei yksimielisesti, että kaikki tarpeelliset tahot ovat mukana neuvotteluissa. Näitä neuvotteluja järjestetään nykyään kaikkien riistanhoitopiirien alueilla. Tähän laajennettuun menettelyyn ja sen avulla toteutettuun tiedonvaihtoon ollaan riistanhoitopiirien hallitusjäsenten keskuudessa tyytyväisiä, vaikkakaan kaikki eivät ole osallistuneet kyseisiin sidosryhmäneuvotteluihin. Osallistumisessa oli myös eroja riistanhoitopiireittäin.

Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan hirvikannan säätelyjärjestelmään liittyvät ongelmat johtuvat osaltaan maa- ja metsätalousministeriön hallintoa ja tutkimusta koskevan tulohajauksen väljyydestä (Valtiontalouden... 2005). Hirvikannan kehityksen ja sen seurausvaikutusten tulisivat vaikuttaa maa- ja metsätalousministeriön kulloinkin harjoittamaan hirvipolitiikkaan. Maa- ja metsätalousministeriö ei kuitenkaan ole vaikuttanut kovinkaan voimakkaasti vuotuisen hirvipolitiikan toteutukseen ja riistanhoitopiirien toteuttamaan päätöksentekoprosessiin, vaikka sille kuuluu metsästyslain nojalla metsästys- ja riistanhoitotoimen ylin johto ja valvonta. Maa- ja metsätalousministeriöllä onkin ollut varsinaisessa pyyntilupamenettelyssä vain ohjaava rooli (Härkönen 2007).

Riistanhoitopiirien toimintaa hirviasioissa sitovat sekä maa- ja metsätalousministeriön antamat tulostavoitteet että useat metsästyslainsäädäntöön kirjatut säännökset (Härkönen 2007). Lisäksi toimintaa ohjaavat ainakin jossain määrin alueelliset sidosryhmäneuvottelut, riistanhoitoyhdistysten lausunnot ja yleinen mielipide. Riistanhoitopiiri on hirviasioissa ainoa hallinnollisesti vastuullinen päätöksentekijä. Tätä vastuuta ei ehkä kuitenkaan ollut nähtävissä kaikkien riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten vastauksissa.

Nykyiseen hirvikannan säätelyjärjestelmään sisältyy muodollisia metsästyslainsäädännöstä johtuvia velvoitteita, jotka ovat sitovia ja jotka raamittavat järjestelmän tiukkaan joustamattomaan muottiin. Tästä syystä virallisen järjestelmän rinnalle on syntynyt ajan kuluessa epävirallisia tapahtumia ja toimintatapoja, joiden avulla on pyritty hakemaan joustavuutta joidenkin ulkopuolisten tahojen mielestä epätarkoituksenmukaiseksi koettuun järjestelmään. Tällaisia menettelyjä ovat olleet esimerkiksi sidosryhmäneuvottelut, yhteislupahaut ja pyyntilupien pankkilupajärjestelmät. Näitä toimintatapoja ei ole kuitenkaan pidetty riittävinä hirvikannan säätelyjärjestelmän toimivuudelle asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteitten kannalta, sillä Valtiontalouden tarkastusvirasto (2005) on esittänyt harkittavaksi, että nykyisen kaltaisesta hirven pyyntilupamenettelystä luovuttaisiin kokonaan.

Viimeaikainen hirvikeskustelu lienee ollut osaltaan vaikuttamassa siihen, että maa- ja metsätalousministeriö on ollut käynnistämässä kansallisen hirvitalousstrategian valmistelua (Krogell ja Nyman 2007). Tätä valmistelua vauhdittanee valtioneuvoston Kansalliseen metsäohjelmaan liittyvässä periaatepäätöksessään 27.3.2008 tekemä selkeä kannanotto, jossa todetaan, että maa- ja metsätalousministeriö laatii hirvitalousstrategian (Kansallinen metsäohjelma... 2008). Valmisteluprosessi mahdollistaa hirvikysymysten kokonaisvaltaisen tarkastelun myös hirvilainsäädännön, kuten hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntöön liittyvien kehittämistarpeiden osalta. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi silloin, kun tarkastellaan pyyntilupajärjestelmän kehittämistarpeita päätöksentekijöiden eli riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten näkökulmasta taikka arvioitaessa hallitusjäsenten edustuksellisuuden laajentamistarpeita.

Kirjallisuus

- Aarnio, J. & Härkönen, S. 2007. Hirvestä hyötyjä ja kustannuksia. *Metsätieteen aikakauskirja* 2: 101–106.
- Bisi, J. 2002. Uutta hirvipolitiikkaa ”pankkiluvilla”. *Metsästäjä* 1: 26–31.
- Hakkila, P. & Kärkkäinen, M. 1999. Hirvestä metsänomistajan kukkarolla. *Metsätieteen aikakauskirja* 1: 139–146.
- Hirvikanta tasaantumassa - hirvionnettomuudet voimakkaassa laskussa. 2008. (http://mmm.multiedition.fi/sarvi/sarvet/1_2008_uutiset/Hirvikanta.php)
- Hirvivahinkotyöryhmän muistio. 2000. Työryhmämuistio MMM 2000:11. Maa- ja metsätalousministeriö.
- Härkönen, S. 2007. Onko nykyinen hirvikannan säätelyjärjestelmä aikansa elänyt? Julkaisussa: Härkönen, S. & Hiedanpää, J. (toim.). Poliittinen hirvi - yhteiskuntatieteellisen hirvitutkimuksen haasteet. *Metlan työraportteja* 47: 42–44.
- Kansallinen metsäohjelma 2015. 2008. Lisää hyvinvointia monimuotoisista metsistä. Valtioneuvoston periaatepäätös 27.3.2008.
- Karppinen, H., Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852. 84 s.
- Krogell, C. & Nyman, M. 2007. Suomen hirvipolitiikka ja sen tulevaisuus. Julkaisussa: Härkönen, S. & Hiedanpää, J. (toim.). Poliittinen hirvi - yhteiskuntatieteellisen hirvitutkimuksen haasteet. *Metlan työraportteja* 47: 14–15.
- Kärkkäinen, M. 2002. Hirvituhot rajoittavat puulajin valintaa. *Maaseudun Tulevaisuus*. Vierasyliö. 28.8.2002.
- Löyttyniemi, K. 2004. Metsästäjät tarvitsevat suuren hirvikarjan. *Metsälehti Makasiini* 7.
- Metsätalastollinen vuosikirja 2007. SVT: Maa-, metsä- ja kalatalous 2007. 436 s.
- MTK 2003. MTK:n riistastrategia. Hyväksytty MTK:n valtuuskunnassa 3.12.2003.
- Nikula, A., Härkönen, S., Leskinen, P. & Kurttila, M. 2007. Hirvikannan säätelyn tasot ja päätöksenteko. *Metsätieteen aikakauskirja* 2: 112–118.
- Pellikka, J. & Salmi, P. 2007. Osallisuus suurriistakantojen sidosryhmäneuvotteluissa – keitä maakunnallisissa riista-asioissa kuullaan? *Suomen Riista* 53: 64–75.
- Petäjäistö, L. 2002. Metsänomistajien käsityksiä hirvikannan koosta, sen säätelystä ja metsävahingoista. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 863.
- Rannikko, P. 2007. Hirvipolitiikka: mitä se voisi olla? Julkaisussa: Härkönen, S. & Hiedanpää, J. (toim.). Poliittinen hirvi - yhteiskuntatieteellisen hirvitutkimuksen haasteet. *Metlan työraportteja* 47: 16–17.
- Turunen, M. 2003. Söikö hirvi eläkkeet ja lastemme unelmat? *Metsälehti* 1.
- Vajavaara, R. 2007. Hirveä ikävä? *Metsästäjä* 1: 2.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto. 2005. Hirvikannan säätelyjärjestelmä. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 100. 48 s.
- Viren, M. 2008. Mihin laskelmiin hirvitavoitteet perustuvat? *Maaseudun Tulevaisuus*. Mielipidekirjoitus. 28.3.2008.

METLA

Päätöksenteko hirviasioissa-tutkimus

Riistanhoitopiirin hallituksen jäsenet

A - TAUSTA

1. Vastaajan ikä _____ vuotta

2. Missä roolissa olette rh-piirin hallituksessa? 1 puheenjohtaja 2 varapj. 3 jäsen

3. Kuinka kauan olette olleet rh-piirin hallituksen jäsenenä? yhteensä _____ vuotta

4. Mitä tahoa edustatte rh-piirin hallituksen jäsenenä?

1 rh-yhdistys

2 alueellisesti merkityksellinen maanomistajajärjestö, mikä? _____

5. Toimitteko rh-piirin hallituksen lisäksi myös jossakin muussa tehtävässä riistahallinnossa?

3 kyllä, missä _____

2 toimin aiemmin

1 en

6. Mikä on ammattinne/ammattiasemanne

1 maa- tai metsätalousyrittäjä

2 muu itsenäinen yrittäjä, ala _____ (esim. metsäkone, luontoyrittäjä)

3 palkansaaja, ala _____

4 eläkeläinen, aikaisempi ammatti _____

7. Miltä alalta Teillä on ammatillista koulutusta? ala _____

ei ammatillista koulutusta

8. Omistatteko itse (tai puolisonne, itse perikunnan jäsenenä) metsää?

1 ei

2 kyllä _____ ha

entä peltoa?

1 ei

2 kyllä _____ ha

9. Ovatko hirvet tai muut hirvieläimet aiheuttaneet Teille valtion varoista korvattavia vahinkoja?

hirvet 1 ei 2 kyllä, missä? 21 metsä 22 maatalous 23 liikenne

muut hirvieläimet 1 ei 2 kyllä, missä? 21 metsä 22 maatalous 23 liikenne

10. Entä vahinkoja, joita ei ole korvattu?

1 ei

21 kyllä, mutta vahingot ovat olleet vähäisiä

22 kyllä, vahingot ovat olleet kohtalaisia, mutta en ole

221 saanut 222 hakenut niistä korvausta

11. Harrastatteko itse pienriistan metsästystä?

1 en

2 kyllä, vuodesta _____ lähtien

12a. Harrastatteko itse hirvenmetsästystä?

1 en 2 kyllä, vuodesta _____ lähtien

12b. Jos harrastatte hirvenmetsästystä, mikä on asemanne seurueessa (johtaja, varajohtaja, ampuja, koiranohjaaja, ajomies jne.)? _____

B - TIEDONKULKU HIRVENPYNTILUPA-ASIOISSA

13. Miten tärkeitä ovat olleet seuraavat tahot tiedonlähteinä oman luottamustoimenne kannalta rhy-piirissä?

	erittäin tärkeä	tärkeä	ei kovin tärkeä	ei lainkaan tärkeä	eos
a) Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
b) Maa- ja metsätalousministeriö	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
c) Metsästäjain keskusjärjestö (MKJ)	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
d) Tiehallinto	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
e) Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
f) Oma riistanhoitoyhdistys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
g) Oma riistanhoitopiiri	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
h) SML (Suomen Metsästäjäliitto)	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
i) SML:n piirit	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
j) Metsästysseurat ja -seurueet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
k) Yksittäiset maanomistajat	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
l) Poliisi	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
m) Toiset riistanhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
n) Metsäkeskus	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
o) Metsänhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
p) Muu, mikä _____	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐

Entä mikä on tärkein? _____

14. Miten tärkeitä omalta kannaltanne ovat seuraavat tiedonlähteet pyyntilupien myöntämisprosessissa?

	erittäin tärkeä	tärkeä	ei kovin tärkeä	ei lainkaan tärkeä	eos
a) Riistapäällikkö	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
b) Muut riistanhoitopiirit	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
c) Oman rhy:n toiminnanohjaaja	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
d) Muut riistanhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
e) Muut hallituksen jäsenet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
f) Sidosryhmäkokoukset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
g) Metsästysseurat ja -seurueet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
h) Metsänhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
i) Internet ja muu media	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
j) Muu, mikä _____	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐

15. Missä määrin riistanhoitopiirin hallitus saa tietoa seuraavista asioista ja mikä on tällöin tärkein tiedonlähde (esim. riistapäällikkö, oma rhy...)?

	erittäin paljon	melko paljon	jonkin verran	ei juurikaan	tärkein tiedonlähde
a) hirvikannan kehitys, hirvitiheys	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
b) hirvivahingot metsissä	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
c) liikennevahingot	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
d) maatalousvahingot	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
e) metsästyksen kestävyys	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
f) muu, mikä? _____	4 ☐	3 ☐			_____

16. Oletteko tyytyväinen saatuun tiedon laatuun?

	erittäin tyytyväinen	melko tyytyväinen	en tyytyväinen en tyytymätön	melko tyytymätön	erittäin tyytymätön	eos
a) hirvikannan kehitys, hirvitiheys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
b) hirvivahingot metsissä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
c) liikennevahingot	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
d) maatalousvahingot	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) metsästyksen kestävyys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

17. Mitä tietoa toivoisitte saavanne enemmän pyyntilupaprosessin yhteydessä?

18. Keille itse välitätte saamaanne pyyntilupa-asioihin liittyvää tietoa? _____

19. Oletteko itse ollut mukana oman riistanhoitopiirin järjestämissä sidosryhmäneuvotteluissa?

1 en koskaan, **siirtykää kysymykseen 22** 2 kyllä (kysymys 20)

20. Kun olitte mukana, miten koitte sidosryhmäneuvottelut riistanhoitopiirissänne

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa /en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
a) Neuvottelut ovat olleet hyvin hyödyllisiä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
b) Niissä ei saa juurikaan uutta tietoa eikä kuule uusia näkökantojakaan	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
c) Ne ovat olleet "läpihuutoilaisuuksia"	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
d) Ilmapiiri niissä on ollut hyvä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) Osapuolet ovat ajaneet niissä vain omia näkökantojaan	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
f) Osapuolet ovat pyrkineet rakentamaan yhteistuumin hyvää ratkaisua	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

g) Neuvottelut ovat auttaneet ennakoimaan uusia tilanteita	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa /en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
h) Neuvottelujen kuluessa muiden tahojen pyrkimykset ovat tulleet hyväksyttymmiksi	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
i) Neuvotteluilla on suuri merkitys lopullisen päätöksenteon kannalta	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
j) Neuvotteluissa riistaviranomaisten näkökanta on ollut voimakkaimmin esillä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
k) Neuvotteluissa maanomistajien kanta on tuotu liian voimakkaasti esiin	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
l) Neuvotteluissa liikenneviranomaisten kanta on tuotu liian voimakkaasti esille	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
m) Neuvotteluissa luonnonsuojelijoiden kanta on tuotu liian voimakkaasti esille	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

21. Ovatko kaikki tarpeelliset tahot olleet mielestänne mukana sidosryhmäneuvotteluissa?

2 kyllä 1 ei,

puuttuvat tahot: _____

C - PÄÄTÖKSENTEKO HIRVENPYNTILUPIEN JAKAMISESSA

22. Millaiseksi olette kokenut rh-piirin hallituksessa työskentelyn hirvenpyyntilupien päätösasioissa?

4 työskentely on selkeää ja vaivatonta

2 työskentely on ollut sekavaa ja vaikeaa

3 työskentely on ollut melko selkeää ja vaivatonta

1 työskentely on ollut erittäin sekavaa ja vaikeaa

23. Oletteko kokenut päätöksenteon "aitona", jossa on puntaroitu eri vaihtoehtojen vaikutuksia hirvikantaan ja vahinkoihin?

4 kyllä pääsääntöisesti

3 kyllä useimmiten

2 harvoin

1 ei juurikaan

24. Koetteko itse hallituksen jäsenenä saaneenne äänenne kuuluviin kokouksissa ja päätöksenteossa?

3 kyllä pääsääntöisesti

2 kyllä useimmiten

1 en kovin hyvin

25. Miten pyyntilupaprosessi on edennyt näkemyksenne mukaan rh-piirissänne?

₁ Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistanhoitopiirin hallitus käy keskusteluja keskenään ja päättää hyvässä hengessä neuvottelujen perusteella riistanhoitoyhdistyksittäiset "suositeltavat" pyyntilupamäärät. Pyyntilupamäärät annetaan tiedoksi rh-yhdistyksille, jotka välittävät tiedon pyyntiluvanhakijoille. Pyyntiluvanhakijat anovat pyyntiluvat ja rhp myöntää ne.

₂ Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistapäällikkö ehdottaa "suositeltavat" pyyntilupamäärät, jotka annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistysten kautta pyyntiluvanhakijoille, jotka anovat pyyntiluvat ja jotka rh-piiri sitten myöntää.

₃ Kukin pyyntiluvanhakija hakee pyyntiluvat vapaan harkintansa mukaan.

₄ Ei mikään edellisistä. **Kuvaile lyhyesti pyyntilupaprosessin kulkua piirissänne**

26. Jos koko pyyntilupaprosessi jaetaan kolmeen eri vaiheeseen eli a) rh-piirin järjestämät sidosryhmäneuvottelut, b) pyyntilupien hakeminen (30.4. mennessä) ja c) pyyntilupien myöntäminen (10.8. mennessä)

a. ovatko nykyiset rh-piirin järjestämät sidosryhmäneuvottelut mielestänne tarkoituksenmukaisia? (osallistujatahot, ajankohta, neuvottelun tavoitteet)

₂ kyllä ₁ ei, jos ei, miten niitä tulisi kehittää?

b. onko nykyinen pyyntilupien hakeminen mielestänne tarkoituksenmukaista? (aikataulutus, 1000 ha:n pinta-alavaatimus, alueen yhtenäisyysvaatimus)

₂ kyllä ₁ ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää?

c. onko nykyinen pyyntilupien myöntäminen/lausuntojen laatiminen mielestänne tarkoituksenmukaista? (osallistujatahot, aikataulutus, 1000 ha:n pinta-alavaatimus, alueen yhtenäisyysvaatimus)

₂ kyllä ₁ ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää?

27. Onko koko pyyntilupaprosessi (a- rh-piirin järjestämät sidosryhmäneuvottelut, b- pyyntilupien hakuprosessi 30.4. mennessä ja c- pyyntilupien myöntämisprosessi 10.8. mennessä) sujunut riistanhoitopiirissänne ongelmitta?

kyllä ei, jos on ollut ongelmia, millaisia? _____

28. Tarvitaanko riistanhoitoyhdistyksen lausuntoa pyyntilupien myöntämiseen?

kyllä ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää? _____

29. Tarvittaisiinko muiden tahojen lausuntoja pyyntilupien myöntämisprosessissa?

ei kyllä, jos kyllä, kenen? _____

30. Onko riistanhoitopiiri ainoa oikea taho pyyntilupapäätösten tekijäksi?

kyllä ei jos ei, mikä taho voisi tulla kysymykseen? _____

31. Kuinka paljon maa- ja metsätalousministeriön vuosittain rh-piirille antama hirvenmetsästystä koskeva tulostavoite vaikuttaa rh-piirin hallituksen päätöksentekoon?

erittäin paljon jonkin verran ei välttämättä ollenkaan eos
jos ei ollenkaan, miksi ei? _____

32. Entä kuinka paljon MMM:n huhtikuun alkupuoliskolla rh-piireille, MKJ:lle ja RKTL:lle järjestämästä neuvottelusta saadut tiedot vaikuttavat rh-piirin hallituksen päätöksentekoon?

erittäin paljon paljon jonkin verran ei välttämättä ollenkaan eos
jos ei ollenkaan, miksi ei? _____

33. Millä aluetasolla pyyntilupien määrittäminen mielestänne tulisi tapahtua?

lääneittäin maakunnittain riistanhoitopiireittäin riistanhoitoyhdistyksittäin
 hirvitalousalueittain muulla tasolla, millä _____

34. Onko myönnettyjen pyyntilupien määrä mielestänne pitänyt hirvien määrän riistanhoitopiirissänne sopivalla tasolla?

kyllä ei, sillä pyyntilupia on myönnetty liikaa
 myönnetty liian vähän

35. Muutamia väittämiä päätöksenteosta hirvenpyyntilupa-asioissa

aivan samaa mieltä lähes samaa mieltä en samaa/ eri mieltä melkolailla eri mieltä täysin eri mieltä eos

a) Lupaprosessi on nykyisellään selkeä ja läpinäkyvä

5 4 3 2 1 0

b) Lupaprosessin kulku tulisi määritellä tiukemmin ja yhtenäisemmin koskemaan koko maata

5 4 3 2 1 0

c) Päätöksenteossa pitäisi nykyistä enemmän kuunnella maanomistajia	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa/ en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
d) Maanomistajien edustaja riistanhoitopiirin hallituksessa antaa päätöksenteolle hyvän perusteen	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) Nykyinen pyyntilupaprosessi kaipaa selkiyttämistä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
f) Maanomistajien (lakisääteinen) edustaja on mielestäni turha, sillä useimmat jäsenet ovat joka tapauksessa maanomistajia	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
g) Joudun usein antamaan periksi neuvotteluissa omista näkemyksistäni, sillä piirissämme on vakiintuneet "äänenkättäjät"	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
h) Rhy:n lausunnolla ei ole vaikutusta rh-piirin päätöksentekoon	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
i) Päätöksenteko riistanhoitopiirissämme on hyvin helppoa	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
j) Eri tahot ovat mielestäni hyvin edustettuina RHP:n hallituksessa	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

Parhaimmat kiitoksemme vastauksistanne!

Kommentteja
